

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій, обліку
та фінансів

Кафедра бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

АБРАМОВА Ірина Віталіївна

УДК 657:658.62

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і тестів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____Ірина АБРАМОВА

Науковий керівник
Малюга Наталія Михайлівна
доктор економічних наук, професор

Житомир – 2024

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Поліського національного університету

Рецензент:

завідувач кафедри фінансів і кредиту Поліського національного університету, к.е.н.,
проф. Дема Дмитро Іванович

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

_____допустити до захисту_____

Голова комісії _____Тетяна ГАЙДУЧОК

Висновок кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту за
результатами попереднього захисту: _____допустити до захисту_____

Протокол засідання кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
№ ____ від __ грудня 2024 року

Завідувач кафедри бухгалтерського
обліку, оподаткування та аудиту _____Наталія МАЛЮГА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Студентка АБРАМОВА Ірина Віталіївна захистила кваліфікаційну роботу з
оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____

Ганна МАЙДУДА

АНОТАЦІЯ

Абрамова І. В. Організація обліку та аудиту виробничих запасів в молокопереробних підприємствах. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». – Поліський національний університет, Житомир, 2024.

У кваліфікаційній роботі аналізуються особливості організації обліку виробничих запасів у сфері молокопереробної промисловості, а також роль контролю їх аудиту у забезпеченні ефективності підприємств. Особливу увагу приділено класифікації виробничих запасів, методам їх обліку відповідно до чинного законодавства та стандартів бухгалтерського обліку. На основі проведеного аналізу надаються рекомендації щодо вдосконалення системи обліку та аудиту виробничих запасів, а також розробляються пропозиції щодо впровадження ефективних контролюючих механізмів. Результати дослідження можуть слугувати основою для підвищення конкурентоспроможності молокопереробних підприємств, оптимізації витрат і, в підсумку, збільшення їх прибутковості.

Ключові слова: виробничі запаси, облік, аналіз, аудит, молокопереробні підприємства.

ABSTRACT

Abramova I. V. Organization of accounting and auditing of production stocks in dairy processing enterprises. – Qualification work in the form of a manuscript.

Qualification work for the degree of master in the specialty 071 «Accounting and taxation». – Polissia National University, Zhytomyr, 2024.

The qualification work analyzes the features of the organization of accounting for production stocks in the dairy industry, as well as the role of control over their audit in ensuring the efficiency of enterprises. Special attention is paid to the classification of production stocks, methods of their accounting in accordance with current legislation and accounting standards. Based on the analysis, recommendations are made to improve the system of accounting and auditing of production stocks, and proposals are developed to implement effective control mechanisms. The results of the study can serve as the basis for increasing the competitiveness of dairy processing enterprises, optimizing costs and, ultimately, increasing their profitability.

Keywords: production inventories, accounting, analysis, audit, dairy processing enterprises.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	8
1.1. Виробничі запаси як об'єкт обліку, аналізу та аудиту	8
1.2. Функціональне значення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в системі управління молокопереробними підприємствами	13
1.3. Особливості господарської діяльності та оцінка економічного стану молокопереробних підприємств	17
Розділ 2. ПОБУДОВА СИСТЕМИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ В МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	21
2.1. Організація первинного обліку виробничих запасів на підприємствах	21
2.2. Організація та методика облікового процесу формування виробничих запасів на підприємствах	26
2.3. Удосконалення облікового процесу управління виробничими запасами підприємств	29
Розділ 3. ПОБУДОВА СИСТЕМИ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ В МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	32
3.1. Система аналізу виробничих запасів як інструмент управлінських рішень	32
3.2. Моделювання системи аудиту виробничих запасів на підприємстві	37
3.3. Удосконалення системи аналітичного забезпечення управління виробничими запасами підприємств	42
ВИСНОВКИ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
ДОДАТКИ.....	56

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах господарювання, швидкого й продуктивного розвитку підприємств та зростання їх виробничого потенціалу, постає необхідність створення якісно нової системи управління матеріальними ресурсами, насамперед виробничими запасами.

Виробничі запаси та товарно-матеріальні цінності є основою виробничого процесу в будь-якій галузі економіки. Їх безперервна наявність, своєчасне постачання та оптимальний обсяг мають важливе значення, оскільки підприємства використовують їх у своїй операційній діяльності, що, в свою чергу, впливає на собівартість виконаних робіт, наданих послуг чи готової продукції та результати діяльності в цілому.

Вірогідність основних якісних показників роботи підприємства, таких як собівартість і прибуток, багато в чому залежить від правильної організації обліку запасів. Адже матеріальні витрати зазвичай займають значну частку у їх складі. В умовах ринкової економіки важливо постійно аналізувати доцільність придбання матеріальних запасів, ефективність їх використання, потенційні витрати, що можуть виникнути внаслідок недовикористання виробничих потужностей, а також можливий прибуток від їх додаткової експлуатації.

Отже, дослідження та вдосконалення теоретичних, методичних і організаційних аспектів обліку, контролю та аналізу ефективності використання запасів у молокопереробних підприємствах стають особливо актуальними.

Мета і завдання дослідження. *Мета* кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних основ та удосконаленні практичних аспектів бухгалтерського обліку та аудиту виробничих запасів.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити наступні *завдання*:

- дослідження виробничих запасів як об'єкту обліку та аудиту;
- вивчення особливостей господарської діяльності та оцінка економічного

стану молокопереробних підприємств;

- обґрунтування процесу документування операцій з виробничими запасами, синтетичний і аналітичний облік;
- формування особливостей відображення обліку виробничих запасів підприємств;
- обґрунтування напрямів удосконалення обліку і аудиту та практичних пропозицій щодо підвищення ефективності управління виробничими запасами.

Об'єктом дослідження є процеси обліку та аудиту виробничих запасів на підприємстві. Предметом дослідження є виступають методи і засоби забезпечення точності, ефективності та прозорості обліку і аудиту виробничих запасів в умовах сучасних викликів.

Методи дослідження. У процесі дослідження обліку та аудиту готової продукції підприємства використовувалася: методи теоретичного узагальнення та аналізу – для вивчення економічної сутності виробничих запасів та для узагальнення нормативно-правового забезпечення обліку та аудиту виробничих запасів в Україні; методи економічного аналізу – для аналізу динаміки та структури виробничих запасів підприємства; методи спостереження та порівняння – для дослідження практики обліку та аудиту виробничих запасів на конкретних підприємствах; метод моделювання - для розробки рекомендацій щодо вдосконалення системи обліку та аудиту виробничих запасів із використанням інформаційних технологій; графічний метод – для візуалізації результатів аналізу облікових даних у формі таблиць, графіків і діаграм.

Інформаційною базою дослідження є фінансова звітність молокопереробного підприємства, його статут, нормативно-правові акти щодо обліку аудиту виробничих запасів, дані з Інтернету, навчальна економічна література та наукові праці вітчизняних вчених-економістів.

Наукова новизна роботи полягає у розробці нових підходів до обліку та аудиту виробничих запасів підприємств в умовах сучасного економічного

середовища, яке характеризується високим рівнем невизначеності та впливом цифровізації.

Практичне значення цього дослідження полягає в удосконаленні системи обліку та аудиту виробничих запасів підприємств. Отримані результати можуть бути застосовані для оптимізації облікових і контрольних процесів у компаніях різних секторів, що в свою чергу сприятиме підвищенню їх фінансової стійкості та конкурентоспроможності.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення, висновки і пропозиції дослідження доповідалися на всеукраїнських науково-практичних конференціях і були опубліковані у збірниках [7; 8].

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Основний текст кваліфікаційної роботи наведено на 56 сторінках, на яких представлено 7 таблиць та 15 рисунків. Робота містить вступ, три розділи, висновки та список використаних джерел, який налічує 41 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

1.1. Виробничі запаси як об'єкт обліку, аналізу та аудиту

Величезна частина економічного інформаційного потоку на підприємстві формується на основі даних бухгалтерської інформації, які збираються фахівцями з управлінського обліку. Ця інформація надходить до управлінського апарату для планування, використання та контролю оперативних рішень стосовно витрачання матеріальних ресурсів у виробничому процесі та реалізації готової продукції.

Одержання об'єктивної та достовірної інформації про рух запасів на підприємстві грає важливу роль у прийнятті управлінських рішень, оскільки вона є необхідною для забезпечення звичайної діяльності та отримання прибутку. Оскільки оптимальний рівень запасів має велике значення, оскільки їх частка суттєво впливає на собівартість виготовленої продукції, це зумовлює необхідність переосмислити місце та роль запасів у системі управлінського обліку [10].

Удосконалення управлінського обліку запасів на сучасному етапі передбачає інтеграцію функцій планування, обліку, контролю та аналізу. Результатом цієї інтеграції є система інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень, яку підтримує управлінський облік. На рис.1.1 узагальнено інформацію, спрямовану на ухвалення більш ефективних рішень керівництвом підприємства.

Облік запасів є невід'ємною складовою функціонування кожного господарського суб'єкта. Зважаючи на різні думки фахівців, можна стверджувати, що виробничі запаси мають особливе значення, не лише як матеріальна основа діяльності підприємства, але й їх раціональне та економічне використання є ключовою умовою ефективності роботи організації.

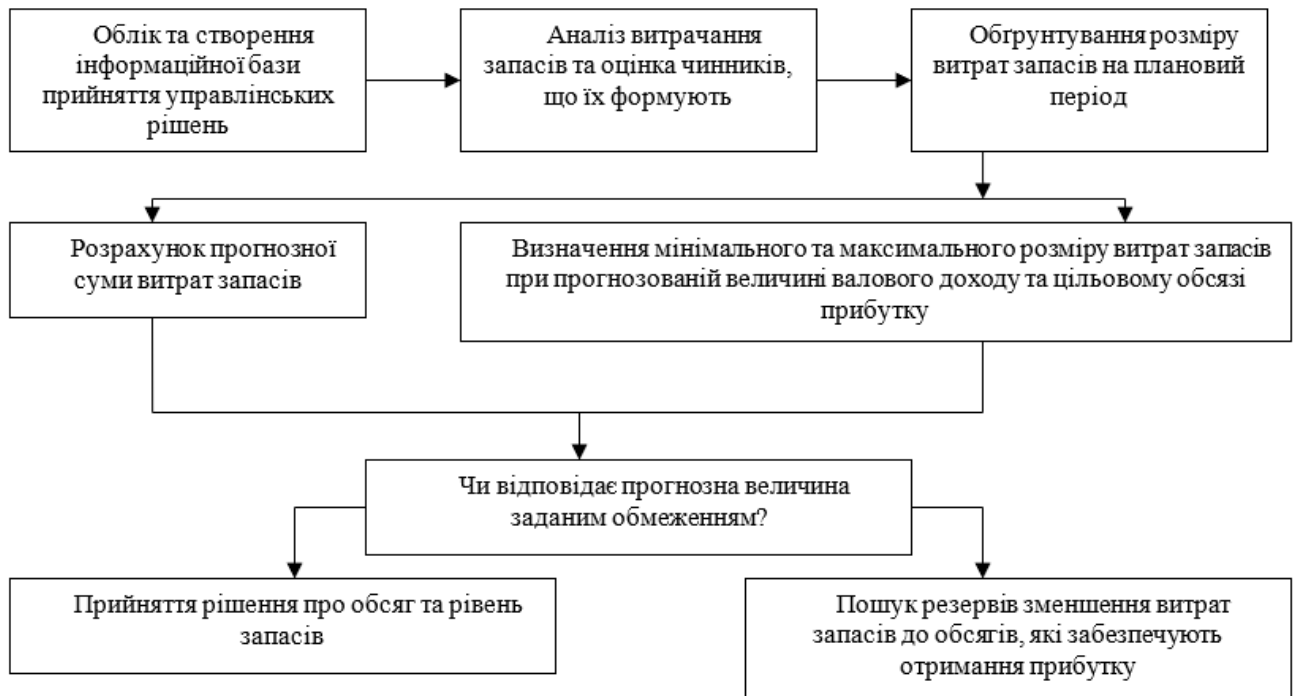

Рис. 1.1 Взаємозв'язок облікової функції запасів з іншими функціями управління

Джерело: узагальнено автором за [1]

Виробничими запасами вважаються матеріальні ресурси, які споживаються в процесі виробництва готової продукції лише один раз. Вони становлять основу собівартості продукції і характеризуються як речовою формою, так і макроекономічним змістом, мікроекономічним призначенням, а також присутністю облікової складової (рис. 1.2) [5].

Управління виробничими запасами – це процес планування, контролю та моніторингу запасів сировини, матеріалів і готової продукції у виробничій діяльності з метою забезпечення їх оптимального рівня. Це включає в себе визначення необхідної кількості запасів, забезпечення своєчасного поповнення, зберігання та витрачання матеріалів, а також моніторинг їх доступності для забезпечення безперервності виробництва, мінімізації витрат і підвищення ефективності логістичних та виробничих процесів.

Основні завдання управління виробничими запасами полягають у забезпеченні своєчасного виконання замовлень, зниженні витрат на зберігання, контролі якості товарів та запобіганні надлишкам і нестачам у запасах.

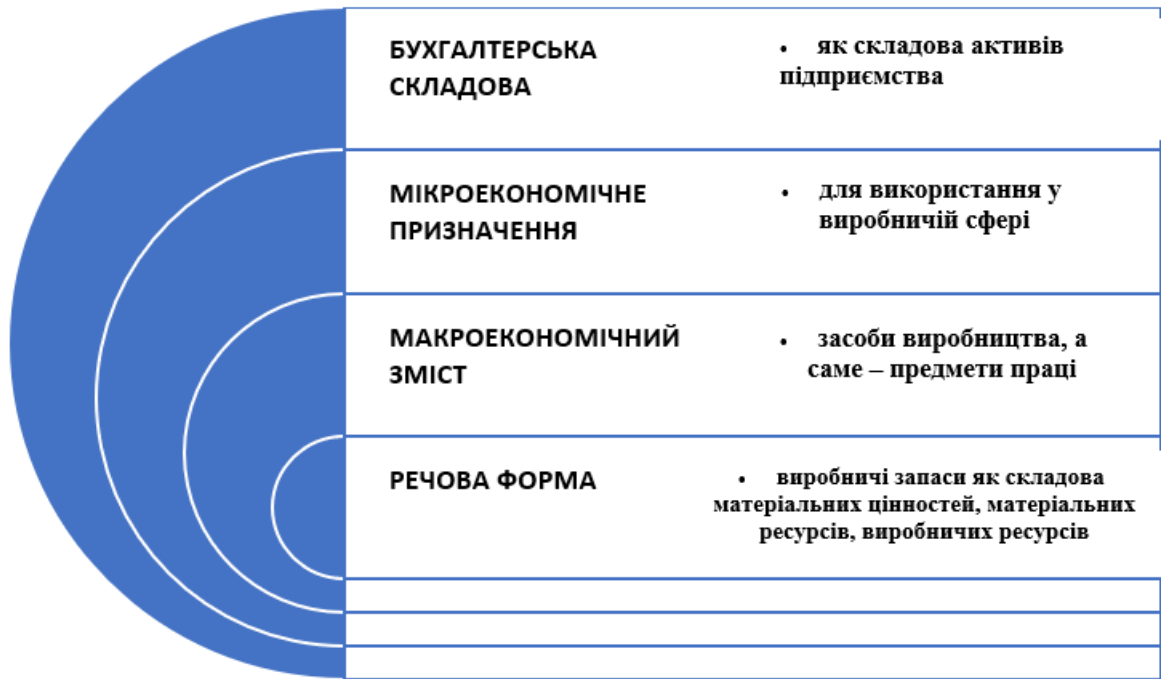

Рис. 1.2 Сутність виробничих запасів як об'єктів обліку і аналізу підприємств

Джерело: узагальнено автором за [1]

Основною метою управління виробничими запасами є забезпечення безперервності виробничого процесу та реалізації продукції з дотриманням оптимального рівня запасів матеріальних цінностей.

Модель управління виробничими запасами підприємства – це структурована система принципів, методів і процесів, що визначає, як організація планує, контролює та оптимізує запаси сировини, напівфабрикатів і готової продукції. Головною метою цієї моделі є забезпечення безперервності виробництва, зниження витрат, а також максимізація ефективності використання ресурсів. Модель включає в себе методики прогнозування потреб, визначення оптимального рівня запасів, управління постачанням і перебігом продукції, а також системи обліку і контролю, що дозволяють своєчасно реагувати на зміни попиту і пропозиції на ринку.

Процес управління виробничими запасами підприємства можна наочніше зобразити на рис. 1.3 [10].

Рис. 1.3. Модель управління виробничими запасами підприємства

Джерело: узагальнено автором за [5]

Всі дані первинного обліку є основою для організації поточного обліку, що включає обробку, реєстрацію та запис первинних даних в облікові реєстри, а також їх групування і перегрупування з метою отримання необхідної інформації. Об'єктами поточного обліку є номенклатури, документообіг та забезпечення облікового процесу.

У процесі дослідження сучасної теорії бухгалтерського обліку було встановлено та обґрунтовано необхідність уточнення концептуальних положень обліку виробничих запасів з огляду на розвиток інформаційної економіки (табл. 1.1) [9].

Основні положення обліку виробничих запасів

Концептуальні положення	Стислий зміст положень
Мета обліку виробничих запасів	Формування релевантної інформації про стан і рух виробничих запасів на підприємстві для забезпечення ефективності діяльності підприємства цукрової промисловості в умовах становлення інформаційної економіки
Завдання обліку виробничих запасів	Завдання I рівня – забезпечує дотриманням вимог Закону «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»
	Завдання II рівня – забезпечує інформаційне забезпечення ефективності управління виробничими запасами
Об'єкти обліку виробничих запасів	Виробничі запаси, що надійшли (від постачальника, за операціями з давальницькою сировиною, як внесок до статутного капіталу, безоплатно одержані, з інших джерел)
	Виробничі запаси, що зберігаються (власні, на відповідальному зберіганні)
	Виробничі запаси, що вибули (у виробництво, на господарські потреби, реалізовані на сторону, інше вибуття)
Суб'єкти обліку виробничих запасів	Зовнішні користувачі облікової інформації
	Внутрішні користувачі інформації, а також учасники облікового процесу
	Особлива група користувачів інформації (науковці, розробники інформаційних технологій в обліку)
Процедури обліку виробничих запасів	Визнання виробничих запасів (власних, на відповідальному зберіганні)
	Оцінка виробничих запасів (для цілей бухгалтерського, податкового обліку, управлінського обліку і бюджетування, фінансової звітності)
	Документування (первинне, зведене)
	Відображення операцій у системі рахунків фінансового, управлінського обліку
	Формування форм звітності (фінансової, внутрішньої)

Джерело: узагальнено автором за [9]

Зводячи все до єдиного підсумку, можемо стверджувати, що політика управління запасами формується на основі раніше визначених завдань. Ефективне управління запасами здатне скоротити тривалість виробничого та операційного циклів, зменшити поточні витрати на їх зберігання та вивільнити частину фінансових ресурсів з обігу, що дозволяє їх реінвестувати в інші активи.

Зниження тривалості виробничого і операційного циклів, зменшення витрат на зберігання запасів і вивільнення частини фінансових коштів з поточного

господарського обігу дозволяє більш ефективно використовувати ці ресурси, інвестуючи їх у перспективні активи.

Для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень важливу роль відіграє отримання об'єктивної і достовірної інформації про рух запасів на підприємстві, що є необхідною для проведення звичайної діяльності та отримання прибутку. Оскільки значна частка запасів впливає на собівартість виготовленої продукції, цьому аспекту слід приділяти особливу увагу, визначаючи нові підходи до місця та ролі запасів у системі управлінського обліку.

1.2. Функціональне значення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в системі управління молокопереробними підприємствами

У сучасних умовах розвитку економіки, ефективність управління молокопереробними підприємствами залежить від ряду факторів, серед яких важливі місця займають бухгалтерський облік, аналіз і аудит. Ці три складові системи управління забезпечують своєчасну та достовірну інформацію, що необхідна для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Управління молокопереробними підприємствами є складним і багатогранним процесом, який вимагає ретельного контролю за фінансовими та виробничими показниками. Бухгалтерський облік, аналіз і аудит є трьома ключовими елементами, що забезпечують ефективність управлінських рішень в цій сфері.

Бухгалтерський облік у системі управління молокопереробними підприємствами — це процес систематичного збору, реєстрації, обробки та аналізу фінансової інформації, що забезпечує обґрунтоване прийняття управлінських рішень, контроль за ресурсами та ефективність виробничих процесів.

Бухгалтерський облік виконує кілька ключових функцій, які є критично важливими для успішного управління молокопереробними підприємствами:

1) надає структурований підхід до збору та обробки інформації про всі фінансові операції. Це забезпечує ясність і прозорість даних, які потрібні для здійснення аналізу та контролю;

2) надає інформацію щодо формування фінансових звітів, які відображають фінансовий стан підприємства і використовуються для внутрішнього та зовнішнього аналізу, що є важливим для прийняття рішень;

3) здійснює контроль за надходженнями та витратами, а також управління запасами сировини і готової продукції, з метою запобігання фінансовим втратам та ведення ефективної політики управління запасами;

4) формує інформацію для аналізувати витрати на виробництво продукції, включаючи витрати на сировину, трудові ресурси, енергію та інші виробничі витрати. Це дає можливість визначити собівартість продукції, що необхідно для ціноутворення та планування.

5) забезпечує дані для прогнозування обсягів виробництва, витрат і доходів, оскільки інформація, отримана з обліку, відіграє важливу роль у розробці стратегій і планів активності підприємства в майбутньому.

6) завдяки даним бухгалтерського обліку можна оцінювати фінансові результати діяльності підприємства, порівнювати їх з попередніми періодами, а також аналізувати відхилення від планових показників, що допомагає виявляти слабкі місця та приймати рішення для їх усунення.

7) наявність точного бухгалтерського обліку є запорукою економічної безпеки молокопереробних підприємств. Він дозволяє виявляти та реагувати на фінансові ризики, що можуть загрожувати стабільності підприємства.

8) правильний бухгалтерський облік формує позитивний імідж підприємства перед інвесторами, партнерами та державними установами. Достовірні фінансові звіти є основою для отримання кредитів та залучення інвестицій.

9) бухгалтерський облік допомагає підприємствам дотримуватися норм законодавства, що регулюють фінансову діяльність. Це важливо для уникнення правових ризиків та штрафів.

Значення бухгалтерського обліку в системі управління молокопереробними підприємствами не можна переоцінити. Він є основою для прийняття зважених управлінських рішень, контролю за фінансовими потоками, аналізу витрат та виконання планів. Бухгалтерський облік сприяє стабільному розвитку підприємства, покращує його фінансовий стан, а також забезпечує здатність адаптуватися до змінюваних умов ринку. В умовах посилення конкурентної боротьби в молокопереробній галузі, цей інструмент відіграє вирішальну роль у забезпеченні ефективності та стійкості підприємств.

Аналіз виробничих запасів – це систематичний процес збору, обробки, оцінки та інтерпретації інформації про наявність, рух та використання сировини, матеріалів, напівфабрикатів і готової продукції в межах підприємства. Метою аналізу є виявлення ефективності управління запасами, оцінка їх впливу на фінансові результати підприємства, а також виявлення можливостей для оптимізації запасів з метою зниження витрат та підвищення прибутковості.

Аналіз виробничих запасів включає:

1. Оцінку структури запасів – вивчення співвідношення різних видів запасів, що дозволяє зрозуміти, які компоненти складають найбільшу частку загальних витрат виробництва.
2. Аналіз змін у кількості та вартості запасів протягом певного періоду, що допомагає виявити тенденції та інші фактори, що впливають на запаси.
3. Оцінка швидкості обігу запасів, зокрема, кількість днів, протягом яких запаси знаходяться на складі, а також вивчення коефіцієнтів обігу.
4. Аналіз часів постачання та їх впливу на наявність та використання запасів у виробництві.

5. Оцінка витрат, пов'язаних з утриманням запасів, включаючи витрати на зберігання, обслуговування, страхування та інші витрати.

Результати аналізу виробничих запасів дають змогу підприємству приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо оптимізації закупівель, зберігання та використання запасів, що в кінцевому рахунку підвищує загальну ефективність господарської діяльності.

Аудит виробничих запасів – це систематичний і незалежний процес оцінки, перевірки та аналізу інформації про наявність, стан і використання виробничих запасів підприємства з метою визначення точності бухгалтерського обліку, дотримання політик і процедур управління запасами, а також виявлення можливих ризиків та недоліків у системі управління запасами.

Результати аудиту виробничих запасів надають інформацію для керівництва підприємства щодо точності фінансової звітності, ефективності управлінських практик, а також знижують ризики, пов'язані з управлінням запасами. Аудит сприяє покращенню внутрішнього контролю та допомагає забезпечити відповідність підприємства нормативним вимогам та умовам ринку.

Бухгалтерський облік, аналіз та аудит є трьома ключовими компонентами управління молокопереробними підприємствами, які сприяють забезпеченню якісного контролю, прогнозування і прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Їх успішна інтеграція дозволяє підприємствам адаптуватися до умов ринку, покращувати свою фінансову позицію та зміцнювати конкурентні переваги. У світлі постійних змін у економічному ландшафті, ефективне управління цими компонентами стає критично важливим для сталого розвитку молокопереробного сектора.

Функціональне значення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту важко переоцінити в контексті управління молокопереробними підприємствами. Вони сприяють збору, обробці та аналізу фінансової інформації, що є необхідною для ухвалення ефективних управлінських рішень. Облікові дані формують фундамент

фінансової звітності, аналіз виявляє тенденції та проблеми, а аудит забезпечує гарантії достовірності та надійності цієї інформації. Таким чином, інтеграція цих елементів у систему управління підприємством забезпечує стабільність, ефективність і конкурентоспроможність в умовах динамічного ринку.

1.3. Особливості господарської діяльності та оцінка економічного стану молокопереробних підприємств

Молочна промисловість є важливим сегментом харчової індустрії, оскільки об'єднує виробників молочних продуктів, постачальників сировини для переробки на молочних заводах і кінцевих споживачів. Молочна продукція займає значну позицію в раціоні людини, оскільки вона задовольняє фізіологічні та органолептичні потреби, надаючи безліч цінних поживних речовин. Ця багатогранна галузь охоплює виробництво масла, сиру, консервованої молочної продукції та інших виробів, виготовлених зі сировини незбираного молока, і наразі є однією з ключових сфер харчової індустрії України. Розвиток ринку молочної продукції стимулює конкуренцію серед усіх учасників виробничого процесу, що, в свою чергу, позитивно впливає на якість та різноманітність запропонованих товарів [36].

Воєнні дії на території України та агресія РФ викликають відхилення та руйнування в молочній галузі, ускладнюючи її інвестиційний розвиток. Умови економічної нестабільності та зростання імпорту молочної продукції призводять до зниження виробництва на вітчизняних молокопереробних підприємствах і посилюють продовольчу залежність України від імпортних поставок [36].

Згідно зі статистичними даними Державної служби статистики України, на 2022 рік кількість молокопереробних підприємств становить 598, що свідчить про зменшення на 133 підприємства порівняно з попереднім роком (рис. 1.4) [32].

Максимальна кількість цих підприємств знаходиться у місті Києві (41), в той час як мінімальна кількість підприємств діє у Чернівецькій області (3) та Луганській області (1) (рис. 1.5) [36].

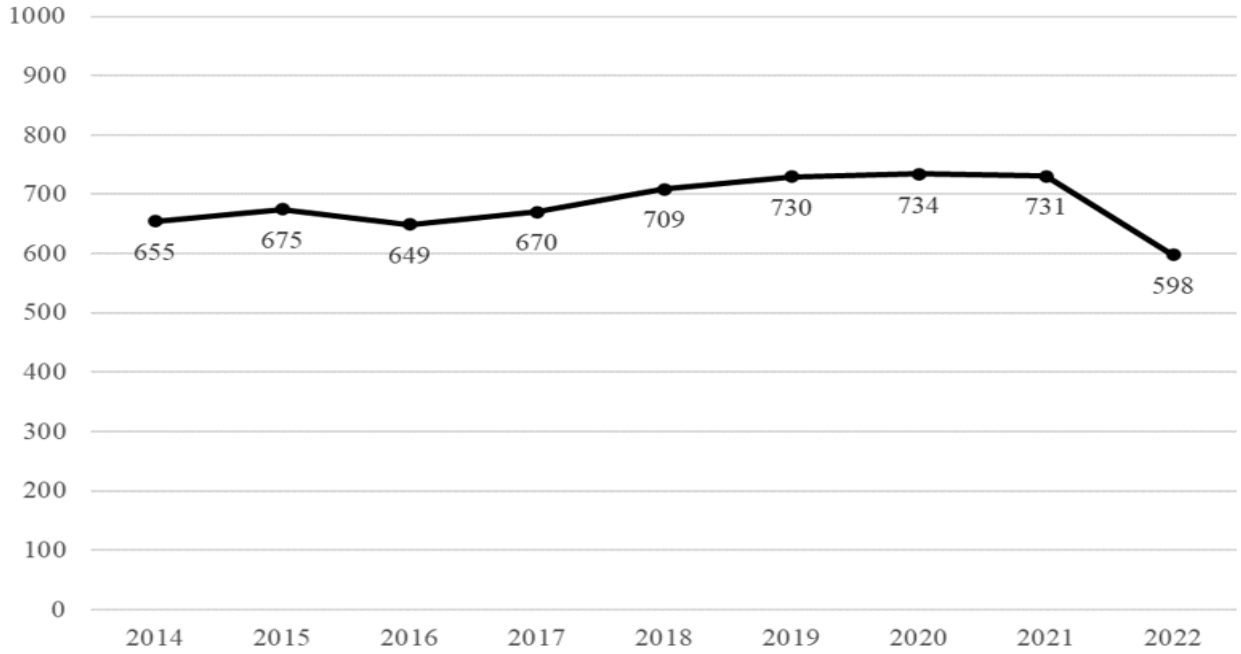

Рис. 1.4. Динаміка кількості вітчизняних підприємств з виробництва молочних продуктів за 2014-2022 роки, од

Джерело: узагальнено автором за [36]

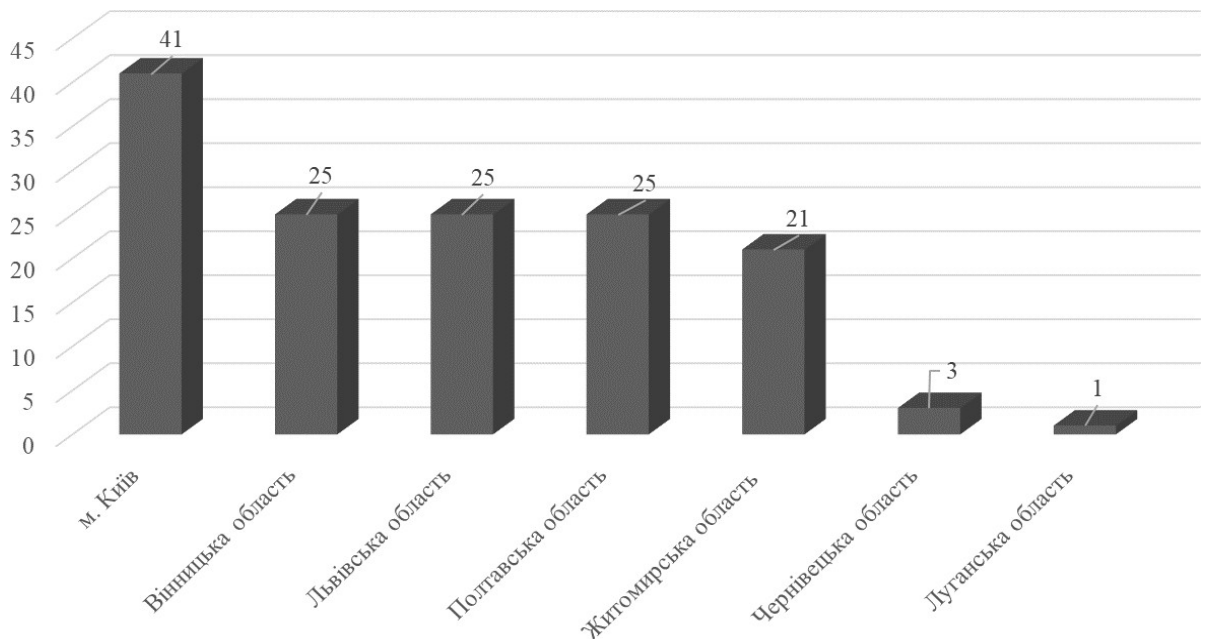

Рис. 1.5. Динаміка кількості суб'єктів господарювання-виробників молочних продуктів в розрізі регіонів України за 2014-2022 роки, од

Джерело: узагальнено автором за [36]

Аналіз дозволяє розуміти поточний стан та перспективи ринку молокопереробних підприємств, ідентифікувати можливості для розвитку і вдосконалення бізнесу, а також визначити конкурентні переваги та загрози, з якими може зіткнутися галузь.

SWOT-аналіз – це оцінка фактичного стану та стратегічних перспектив компанії за результатами вивчення сильних і слабких сторін компанії, її ринкових можливостей і факторів ризику. На підставі виявлених чинників побудуємо розгорнуту SWOT-аналіз, який є важливим інструментом бізнес-аналізу, який дозволяє визначити основні сильні та слабкі сторони підприємства та виявити тенденції у зовнішньому середовищі, щоб мати можливість вжити заходів для оптимізації діяльності та зменшити ризики. SWOT-аналіз АТ «Житомирський маслозавод» узагальнено в табл. (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

SWOT-аналіз АТ «Житомирський маслозавод»

	Можливості	Загрози
Зовнішнє середовище	1. Розширення експортних ринків: відкриття нових ринків може стати джерелом нових можливостей для збуту продукції. 2. Впровадження нових технологій: використання сучасних технологій молокопереробки може покращити якість продукції та ефективність виробництва. 3. Розширення асортименту: додавання нових видів продукції може розширити цільову аудиторію та збільшити прибуток підприємства.	1. Зростання конкуренції: сектор молочної промисловості може бути дуже конкурентоспроможним, що може вплинути на частку ринку підприємства. 2. Падіння споживчого попиту: економічні зміни, здорожчання або зміни у споживчих уподобаннях можуть вплинути на попит на продукцію. 3. Збільшення вартості сировини: зміни у цінах на молоко та інші сировинні матеріали можуть негативно вплинути на виробництво та прибутковість підприємства.
	Сильні сторони	Слабкі сторони
Внутрішнє середовище	1. Великий досвід: підприємство має багаторічний досвід роботи в галузі молокопереробки. 2. Високоякісна продукція: компанія відома своїми якісними молочними продуктами, що користуються попитом серед споживачів. 3. Широка дистрибуційна мережа: наявність добре розвиненої мережі збуту та продажів.	1. Залежність від ринкових коливань: підприємство може стикатися з нестабільністю цін на сировину та змінами у споживчому попиті. 2. Відсутність диверсифікації продукції: обмежений асортимент продукції може створювати ризики в умовах зміни попиту. 3. Обмежені можливості розширення: певні обмеження або складнощі у розвитку нових напрямків або видів продукції.

Джерело: узагальнено автором

SWOT-аналіз допоможе підприємству визначити свій потенціал і найбільш важливі аспекти, які потребують уваги для подальшого успішного розвитку. SWOT-аналіз є важливим інструментом для розуміння зовнішнього та внутрішнього середовища молокопереробного підприємства та формулювання стратегій розвитку та конкурентоспроможності. Необхідність проведення SWOT-аналізу для АТ «Житомирський маслозавод» полягає в тому, щоб глибоко зрозуміти внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на діяльність підприємства. Це дозволить розробити стратегії, які використовують сильні сторони та можливості, а також дозволить відповідати на виклики та загрози, враховуючи слабкі сторони підприємства. Такий підхід допоможе забезпечити конкурентну перевагу та стійкість у довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 2

ПОБУДОВА СИСТЕМИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ В МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

2.1. Організація первинного обліку виробничих запасів на підприємствах

Побудова системи облікового забезпечення управління виробничими запасами в молокопереробних підприємствах є важливим етапом, оскільки якісний облік запасів може суттєво вплинути на ефективність виробництва та загальну рентабельність. Процес починається з первинного обліку, який має бути належним чином організований на будь-якому підприємстві.

Організація первинного обліку виробничих запасів на підприємствах — це система заходів та процедур, що забезпечують правильне, своєчасне та систематичне відображення інформації про надходження, використання та залишки виробничих запасів. Цей процес включає створення та ведення документації, що оформлює первинні дані про запаси, а також їх облік у відповідності з вимогами національного законодавства та облікових стандартів.

Незалежно від способу надходження матеріалів до АТ «Житомирський маслозавод», їх слід своєчасно оприбутковувати та документально оформляти. Основними завданнями фінансового обліку запасів є правильне та оперативне відображення в облікових регістрах надходження матеріалів, їх внутрішнє переміщення та вибуття, а також точне визначення результатів при ліквідації матеріально-виробничих запасів. Важливим аспектом є контроль за збереженням запасів та ефективністю їх використання.

Всі господарські операції, пов'язані з надходженням виробничо-матеріальних запасів, повинні підтверджуватися первинними документами. Первинні документи здаються в бухгалтерську службу організації в установлені терміни. У бухгалтерії проводиться контроль за сутністю та законністю виконаних операцій, а також за

правильністю їх оформлення. Для оптимізації організації обліку запасів у АТ «Житомирський маслозавод» було затверджено Наказ про облікову політику (рис. 2.1) [14].

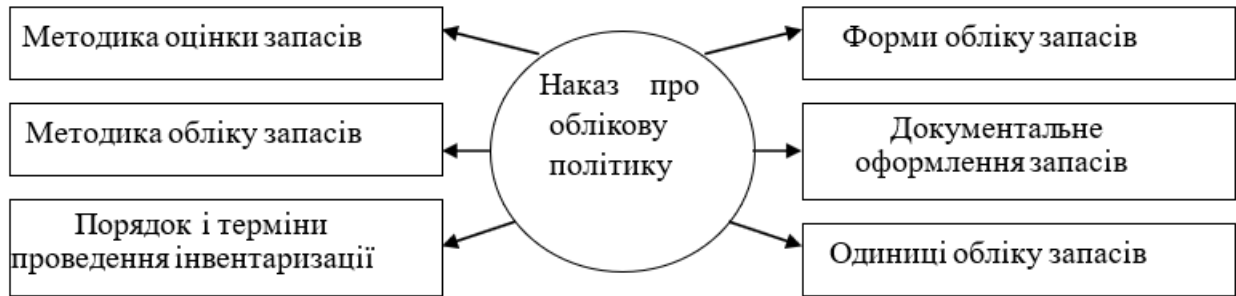

Рис. 2.1. Основні положення з обліку виробничих запасів, які відносяться до наказу про облікову політику АТ «Житомирський маслозавод»

Джерело: узагальнено автором за [14]

У Наказі про облікову політику АТ «Житомирський маслозавод» визначається порядок оцінки виробничих запасів, який включає методику їх оцінювання при списанні та оприбуткуванні, а також документальне оформлення видачі і оприбуткування активів. Крім того, вказуються правила ведення синтетичного та аналітичного обліку запасів.

З метою організації первинного обліку придбання виробничих запасів у АТ «Житомирський маслозавод» враховуються всі вищезгадані аспекти облікового процесу. Основою організації обліку придбання запасів є рух документів, а також рух інших носіїв облікових даних, реєстрів і звітних форм. Документообіг передбачає встановлення переліку руху документів, на основі якого формується облік запасів, а також вивчення методичних рекомендацій щодо їх обробки.

Для документального руху виробничих запасів на підприємстві передбачені типові форми первинних документів. Головний бухгалтер підприємства визначився, які документи доцільно використовувати з урахуванням розмірів підприємства. Документи, якими оформлюється надходження і витрачання їх перелік і призначення цих документів відображено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Первинні документи з обліку операцій із виробничими запасами
АТ «Житомирський маслозавод»

Форма документу	Назва документу	Призначення документа
М-2	Довіреність	Призначена для підтвердження права окремої посадової особи виступати довіреною особою підприємства при отриманні запасів
М-2а	Акт списання бланків довіреностей	Призначений для списання використаних бланків довіреностей
М-3	Журнал реєстрації довіреностей	Призначений для реєстрації виданих довіреностей та розписки в їх отриманні
М-4	Прибутковий ордер	Використовується на складі, заповнюється в день надходження запасів при відсутності розбіжностей з документами постачальника, при оприбуткуванні запасів, отриманих з переробки
М-7	Акт про приймання матеріалів	Застосовується при прийнятті запасів, якщо є розбіжності з документами постачальника, або коли виробничі запаси надійшли без документів
М	Лімітно-забірна картка	Використовується для систематичного відпуску у виробництво лімітованих матеріалів, а також для поточного контролю за дотриманням встановлених лімітів їх відпуску
М-11	Накладна на відпуск матеріалів	Використовується для разового відпуску запасів в середині підприємства
М-14	Відомість обліку залишків матеріалів на складі	Використовується для взаємозв'язку складського та бухгалтерського обліку
М-16	Матеріальний ярлик	Використовується для позначення одиниць запасів
63	Рахунок-фактура	Використовується для розрахунків між постачальниками та покупцями за відвантажені товари
1-ТН	Товарно-транспортна накладна	Призначена для обліку поставок запасів та розрахунків за їх перевезення автомобільним транспортом

Джерело: узагальнено автором за [16]

Операції з надходження запасів на підприємство оформляються первинними документами. Можливі такі напрями надходження запасів на підприємство: придбання у постачальників; придбання підзвітними особами за готівку;

виготовлення власним виробництвом; виявлення надлишків при проведенні інвентаризації; інші напрями [36].

Всі первинні документи, що стосуються обліку виробничих запасів, повинні передаватися до бухгалтерії для подальшої обробки та контролю (рис. 2.2).

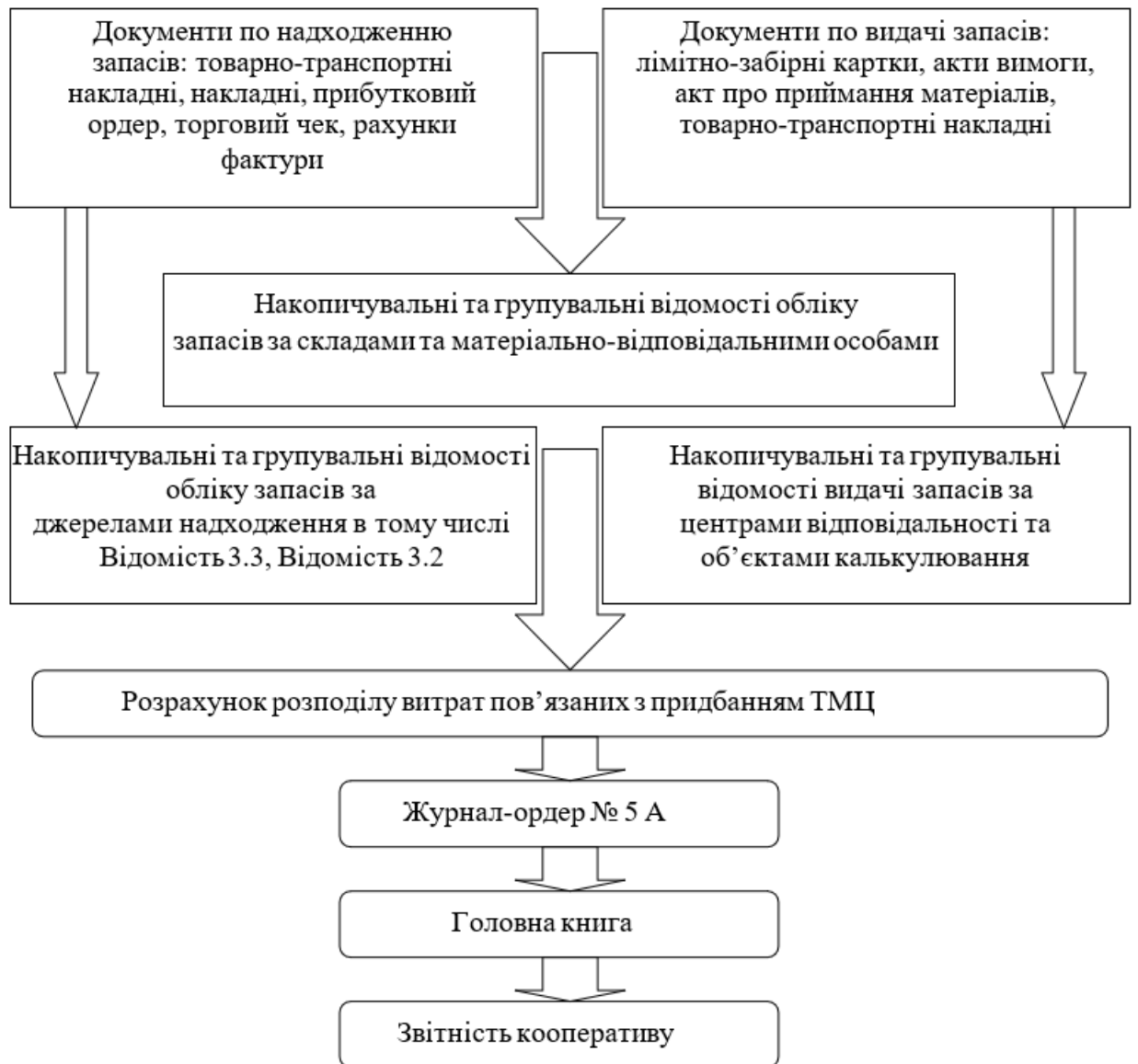

Рис. 2.2. Схема обліку запасів у бухгалтерії АТ «Житомирський маслозавод»

Джерело: узагальнено автором за [36]

Документи підлягають ретельній перевірці за всіма показниками. У разі виявлення невідповідностей умови документи повертаються на доопрацювання.

Після проведення контролю у документах вказується ціна для розрахунку загальної суми. Порядок приймання виробничих запасів відображено на рис. 2.3 [40].

Рис. 2.3. Порядок приймання і оприбуткування запасів в АТ «Житомирський маслозавод»

Джерело: узагальнено автором за [40]

Організація первинного обліку виробничих запасів є критично важливим елементом управління діяльністю підприємства. Вона забезпечує точність інформації про запаси, контролює процеси виробництва та допомагає у прийнятті обґрунтованих управлінських рішень. Правильна організація первинного обліку сприяє більш ефективному використанню ресурсів та підвищенню конкурентоспроможності підприємства

Побудова системи облікового забезпечення управління виробничими запасами в молокопереробних підприємствах починається з первинного обліку. Цей процес включає документування надходжень, класифікацію запасів, впровадження

автоматизованої системи, контроль і аудит. Зрештою, комплексний підхід до обліку запасів забезпечує основу для ефективного управління та прийняття обґрунтованих рішень на всіх рівнях підприємства.

2.2. Організація та методика облікового процесу формування виробничих запасів на підприємствах

Організація та методика облікового процесу формування виробничих запасів на підприємствах є важливими складовими управлінської та фінансової діяльності. Ефективний облік виробничих запасів забезпечує не лише своєчасне постачання сировини та матеріалів, але і дозволяє контролювати витрати, оптимізувати складські запаси, запобігати втратам і покращувати загальну ефективність підприємства.

Згідно з пунктом 16 НП(С)БО 9 «Запаси» [22], для вибуття виробничих запасів на виробництво в АТ «Житомирський маслозавод» використовується метод середньозваженої собівартості. Цей метод застосовується до запасів, які не можуть бути замінені, а також для товарів, призначених для спеціальних замовлень. Використання середньозваженої собівартості дозволяє базувати оцінку на фактичних витратах, що робить дані про валовий та чистий прибуток більш достовірними в порівнянні з іншими методами.

Облік та контроль запасів — це важливі функції в управлінні підприємством, які забезпечують ефективне використання ресурсів, запобігання втратам і підвищення загальної ефективності діяльності.

Облік запасів полягає в документальному оформленні і систематизації даних про наявність, рух і залишки товарів на складах. Це включає в себе ведення реєстрів, інвентаризацію, обробку інформації про надходження і витрати запасів, що дозволяє підприємству отримувати чітке уявлення про фінансовий стан і матеріальні активи.

Основні завдань обліку та контролю запасів (рис. 2.4).

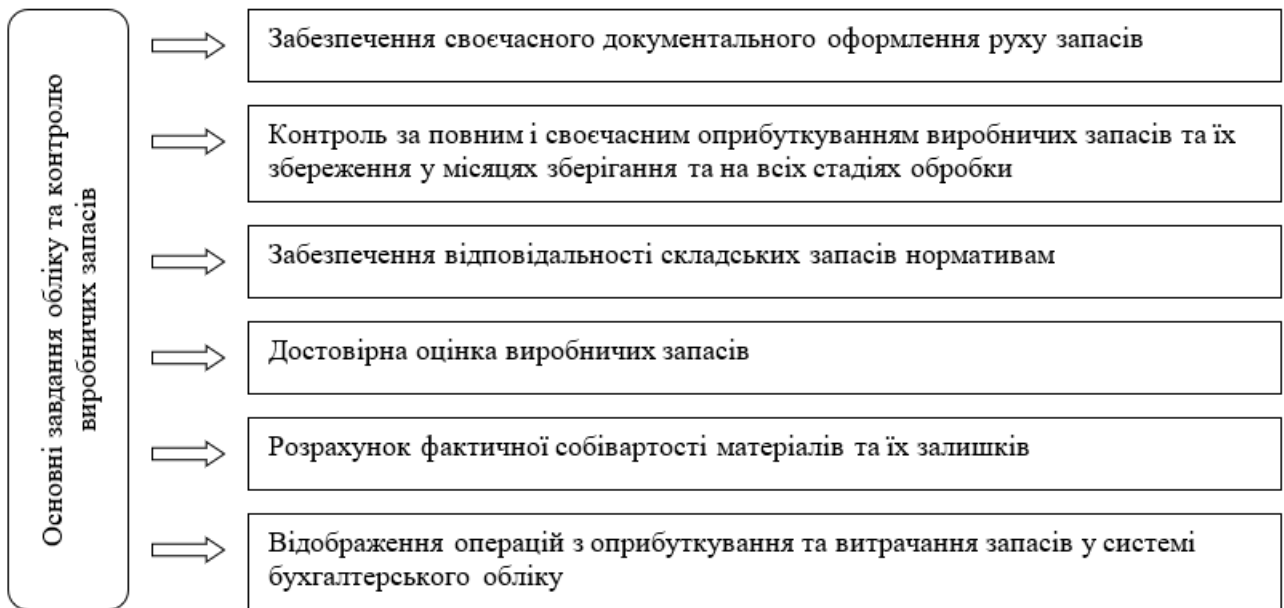

Рис. 2.4. Основні завдання обліку та контролю виробничих запасів [23]

Джерело: узагальнено автором за [41]

У АТ «Житомирський маслозавод» синтетичний облік запасів ведеться для узагальнення інформації про наявність і рух запасів сировини та матеріалів (включаючи ті, що в дорозі та в переробці). Для цього використовується рахунок 20 "Виробничі запаси" та відповідні субрахунки (рис. 2.5) [13].

Рис. 2.5. Структура обліку виробничих запасів в АТ «Житомирський маслозавод»

Джерело: узагальнено автором за [13]

За дебетом 20 «Виробничі запаси» також відображає надходження окремих виробничих запасів в кооперативі, а також збільшення їх ціни в результаті переоцінки, за кредиту – собівартість виготовлення, видача на переробку, а й зниження ціни матеріалів через уцінку. Побудова синтетичного та аналітичного обліку виробничих запасів у АТ «Житомирський маслозавод» узагальнена на рис. 2.6.

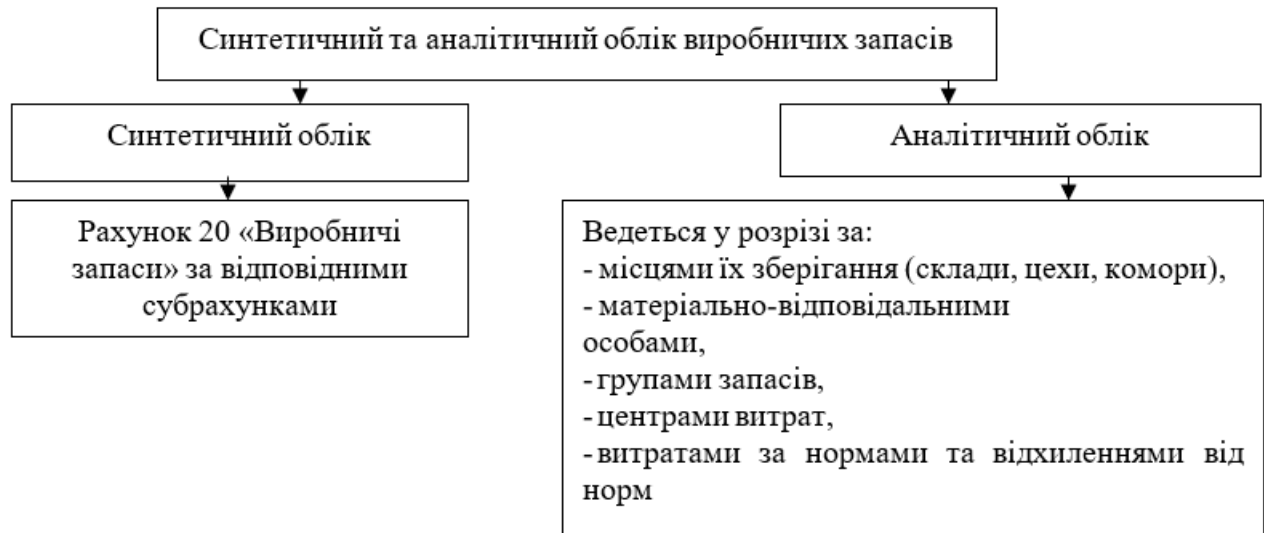

Рис. 2.6. Побудова синтетичного та аналітичного обліку виробничих запасів у АТ «Житомирський маслозавод»

Джерело: узагальнено автором за [13]

Аналітичний облік здійснюється на складах за допомогою карток складського обліку, які організуються відповідно до технічних груп та номенклатури продукції. Аналітичні рахунки формуються з урахуванням потреб підприємства й деталізують синтетичні дані за різними категоріями, такими як види, сорти, марки, типи та розміри виробничих запасів.

Отже, система обліку виробничих запасів в АТ «Житомирський маслозавод» забезпечує точність, прозорість і контроль, необхідні для ефективного управління запасами.

Отже, в АТ «Житомирський маслозавод» для синтезу інформації про рух і наявність виробничих запасів використовують окремі субрахунки. Аналітичний облік забезпечує детальний облік цих запасів. Дані аналітичного обліку слугують первинною інформацією для синтетичного обліку. У аналітичному обліку ведеться облік руху і наявності виробничих запасів, причому підрахунок здійснюється за їх назвами або однорідними групами з використанням карток складського обліку. Синтетичний облік дозволяє точно визначити рух виробничих запасів у АТ «Житомирський маслозавод», а також виявити потенційну вартість переданих і наданих запасів, забезпечуючи їх достовірну оцінку.

2.3. Удосконалення облікового процесу управління виробничими запасами підприємств

Управління виробничими запасами є однією з ключових функцій молокопереробних підприємств, оскільки ефективне облікове управління не лише сприяє оптимізації витрат, але й забезпечує сталість виробничих процесів. Для вдосконалення облікового процесу у цьому контексті можна виділити кілька основних напрямів:

1. Впровадження автоматизованих систем обліку шляхом запровадження системи управління складом (WMS) або ERP-системи, які дозволяють здійснювати моніторинг запасів в реальному часі, а також налаштування модулів для автоматичного обліку надходжень, витрат та інвентаризації, що зменшить ручне введення даних.

2. Запровадження системи розподілу затрат на складі, що дозволить відобразити транспортно-заготівельні витрати на окремих субрахунках і коректно розподіляти їх між матеріалами.

3. Запровадити програмне забезпечення для прогнозування попиту на основі історичних даних, яке враховує сезонні коливання та тренди, використовуючи методи регресійного аналізу, для підрахунку потреб у запасах.

4. Впровадити регулярні періодичні або вибіркові інвентаризації, що дозволять своєчасно виявляти невідповідності між фактичними та обліковими даними та залучати для інвентаризації незалежних комісій або сторонніх аудиторів для підвищення об'єктивності процесу.

5. Використати RFID-технології для трекінгу запасів у складських приміщеннях, що надасть можливість отримувати інформацію про поточний стан запасів в режимі реального часу, а також впровадження кодованих етикеток на основі штрих-кодів, що дозволить автоматизувати процес обліку.

6. Встановити пряму комунікацію з постачальниками, яка дозволить зменшити час постачання сировини та покращити координацію, а також укласти угоди з постачальниками на безперервні постачання для уникнення перебоїв у забезпеченні виробництва.

7. Збирати фідбек від працівників щодо роботи облікової системи та цієї процедури в цілому, щоб виявити проблеми та визначити можливості для подальшого вдосконалення.

8. Введення системи моніторингу витрат, пов'язаних із зберіганням запасів, такі як витрати на персонал, електрику, охорону тощо. Аналіз цих витрат допоможе виявити можливості для зниження витрат.

9. Регулярний перегляд і оновлення політики управління запасами на основі зміни ринкових умов, попиту на продукцію та управлінських потреб. Гнучкий підхід дозволить швидко адаптуватися до змін, що може вплинути на виробництво.

Впровадження вказаних конкретних заходів забезпечить удосконалення облікового процесу управління виробничими запасами на молокопереробних підприємствах, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню ефективності виробництва, зменшенню витрат і покращенню загальної фінансової стабільності компанії.

Удосконалення облікового процесу управління виробничими запасами молокопереробних підприємств є важливим аспектом, що впливає на їх конкурентоспроможність і стійкість на ринку. Впровадження сучасних технологій,

оптимізація методів оцінки, систематизація документообігу, ефективне планування та контроль можуть суттєво підвищити ефективність обліку, що, в свою чергу, позитивно вплине на фінансові результати підприємств.

РОЗДІЛ 3

ПОБУДОВА СИСТЕМИ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ В МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

3.1. Система аналізу виробничих запасів як інструмент управлінських рішень

Система аналізу виробничих запасів є важливим інструментом для прийняття управлінських рішень на молокопереробних підприємствах. Вона дозволяє організувати ефективний контроль за запасами, що, в свою чергу, сприяє оптимізації виробничих процесів і підвищенню фінансових показників підприємства. Основні компоненти та функції цієї системи включають:

1. Збір та обробка даних про наявність, рух та використання запасів включає дані про обсяги покупок, продажу, виробництво, а також інформацію про витрати на зберігання.

2. Оцінка та моніторинг запасів включає регулярну оцінку запасів за різними критеріями, такими як обсяг, вартість, термін придатності та якість. Моніторинг дозволяє виявити надлишки або нестачу запасів та вжити відповідних заходів для їх корекції.

3. Система аналізу допомагає визначити оптимальний рівень запасів, що забезпечує безперервність виробничого процесу при мінімальних витратах. Це включає використання методів, таких як розрахунок розміру партії замовлення (EOQ) та аналіз потреби в запасах.

4. На основі проведеного аналізу система формує рекомендації щодо оптимізації процесів управління запасами, включаючи стратегії закупівлі, складування, використання матеріалів, а також можливі заходи для зниження витрат.

5. Система аналізу виробничих запасів забезпечує прозорість та контроль за обліком запасів, що сприяє точності фінансової звітності та підвищенню довіри з боку інвесторів та партнерів.

Аналіз динаміки активів АТ "Житомирський маслозавод" за 2021-2023 роки узагальнено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Динаміка активів АТ "Житомирський маслозавод" за 2021-2023 роки

Показники	Роки			Відхилення 2023 р. від 2021 р.	
	2021	2022	2023	тис.грн.	%
Нематеріальні активи	25631,0	22492,0	21969,0	-3662,0	-14,29
Незавершені капітальні інвестиції	72969,0	37531,0	46045,0	-26924,0	-36,90
Основні засоби	948554,0	894411,0	842815,0	-105739,0	-11,15
Довгострокові фінансові інвестиції	47,0	47,0	47,0	-	-
Інші необоротні активи	9236,0	1087,0	13122,0	3886,0	42,07
Необоротні активи	1059946,0	970586,0	938360,0	-121586,0	-11,47
Запаси	371272,0	329286,0	332765,0	-38507,0	-10,37
Дебіторська заборгованість за товари і послуги	379918,0	265998,0	292928,0	-86990,0	-22,90
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	16655,0	9761,0	17382,0	727,0	4,37
Дебіторська заборгованість з бюджетом	47728,0	21796,0	18831,0	-28897,0	-60,55
Інша поточна дебіторська заборгованість	401,0	342,0	333,0	-68,0	-16,96
Гроші та їх еквіваленти	56543,0	557092,0	420281,0	363738,0	У 6,4 р.
Витрати майбутніх періодів	545,0	445,0	678,0	133,0	24,40
Інші оборотні активи	24,00	3682,00	2617,00	2593,0	У 109,0 р.
Усього за розділом II	873086,00	1188402,00	1085815,00	212729,0	24,37
Баланс	1933032,00	2158988,00	2024175,00	91143,0	4,71

Джерело: розраховано автором

Аналіз показників активу АТ "Житомирський маслозавод" дав наступні результати. Загальна сума активів в 2023 році збільшилась порівняно з 2021 роком на 91143,0 тис. грн. Це відбулось внаслідок збільшення оборотних активів АТ "Житомирський маслозавод" на 212729,0 тис. грн. Водночас, необоротні активи зменшилися на 121856,0 тис. грн.

Схематично динаміка активів АТ "Житомирський маслозавод" за 2021-2023 роки наведена на рис. 3.1.

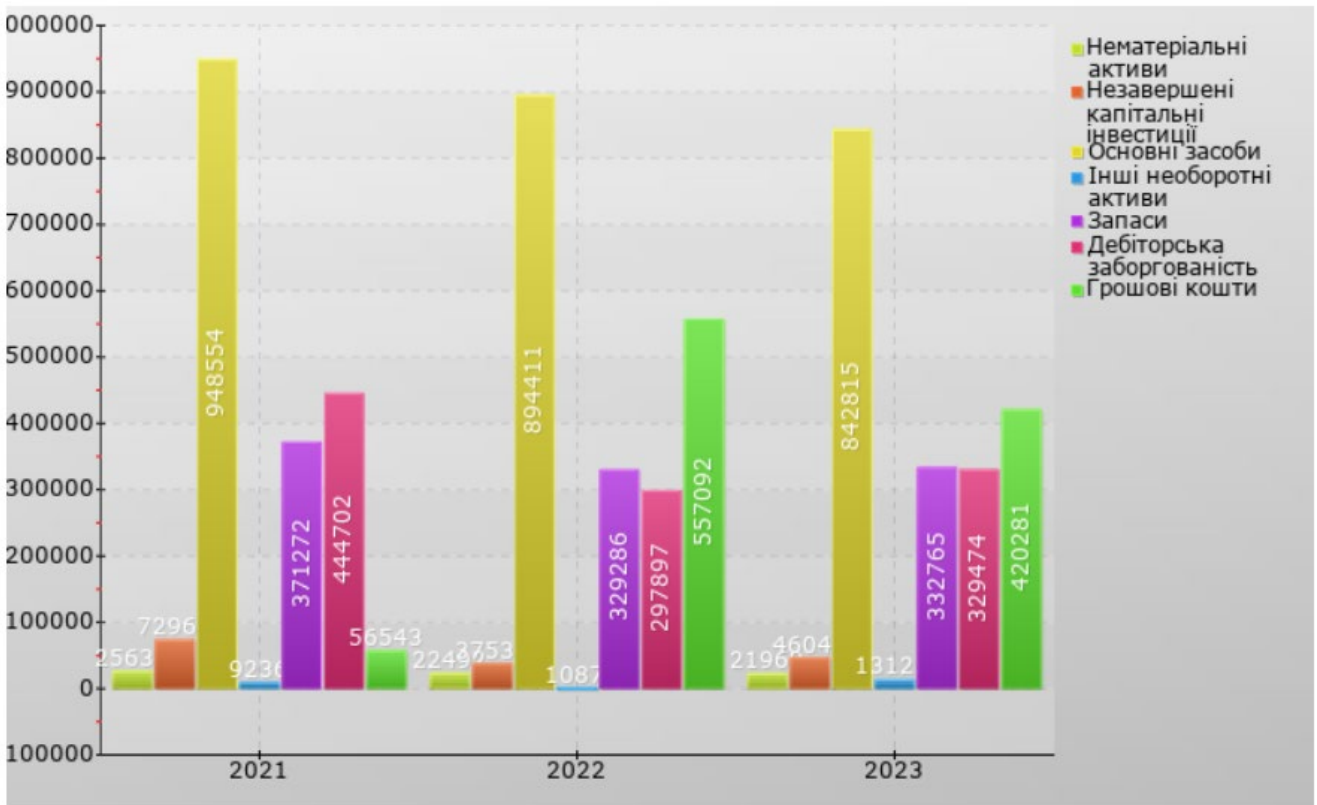

Рис. 3.1. Динаміка активів АТ "Житомирський маслозавод" за 2021-2023 роки

Джерело: розраховано автором

Аналіз оборотних активів АТ "Житомирський маслозавод" показав, що їх сума за 2021-2023 роки зросла на 212729,0 тис. грн. Це відбулося за рахунок збільшення грошових коштів та їх еквівалентів на 363738,0 тис. грн та інших оборотних активів на 2593,0 тис. грн. Водночас, сума виробничих запасів зменшилася на 38507,0 тис. грн.

На наступному етапі аналізу балансу АТ "Житомирський маслозавод" здійсимо оцінку показників пасиву за 2021-2023 роки за допомогою табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Динаміка пасивів АТ "Житомирський маслозавод" за 2021-2023 роки

Показники	Роки			Відхилення 2023 р. від 2021 р.	
	2021	2022	2023	тис. грн	%
	Зареєстрований капітал	5341,0	5341,0	5341,0	-
Нерозподілений прибуток	1279454,0	1482673,0	1804490,0	525036,0	41,04
Власний капітал	1284795,0	1488014,0	1809831,0	525036,0	40,87
Інші довгострокові зобов'язання	3229,0	1637,0	2607,0	-622,0	-19,26
Довгострокові зобов'язання	14044,0	1637,0	2607,0	-11437,0	-81,44
Короткострокові кредити банків	394828,0	527300,0	58500,0	-336328,0	-85,18
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	130434,0	66156,0	78079,0	-52355,0	-40,14
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1062,0	985,0	1870,0	808,0	-76,08
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	624,0	699,0	1530,0	906,0	145,19
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	3728,0	3423,0	6453,0	2725,0	73,10
Поточні забезпечення	12948,0	11721,0	16278,0	3330,0	25,72
Інші поточні зобов'язання	90569,0	59053,0	49027,0	-41542,0	-45,87
Поточні зобов'язання	634193,0	669337,0	211737,0	-422456,0	-66,61
Пасив	1933032,0	2158988,0	2024175,0	91143,0	4,72

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності АТ «Житомирський маслозавод»

Схематично динаміка пасивів АТ "Житомирський маслозавод" за 2021-2023 роки наведена на рис. 3.2.

За результатами аналізу показників пасивів АТ "Житомирський маслозавод" можна зробити наступні висновки. За досліджуваний період сума пасивів збільшилась на 91143,0 тис. грн, за рахунок збільшення власного капіталу на 525036,0 тис. грн.

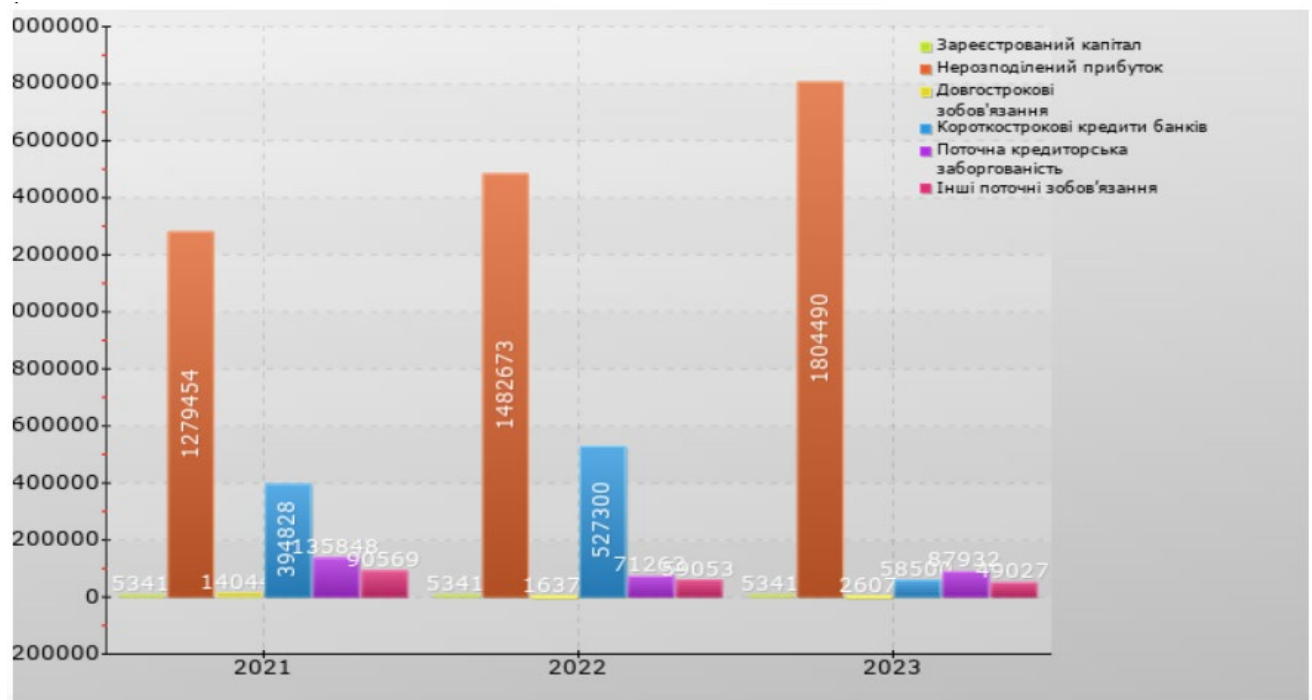

Рис. 3.2. Динаміка пасивів АТ "Житомирський маслозавод" за 2021-2023 роки

Джерело: розраховано автором

Динаміка фінансових результатів АТ "Житомирський маслозавод" за 2021-2023 роки наведена в табл. 2.3.

На основі аналізу фінансових результатів діяльності АТ "Житомирський маслозавод" за період 2021-2023 років можна зробити наступні висновки. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зріс на 412508,0 тис. грн. Проте, собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) також збільшилася, досягнувши приросту в 1919636,0 тис. грн.

У 2023 році АТ "Житомирський маслозавод" отримало прибуток у розмірі 322144 тис. грн. Порівняння цього показника з даними за 2021 рік свідчить про покращення операційного фінансового результату на 262782,0 тис. грн.

Таким чином, фінансові результати діяльності АТ "Житомирський маслозавод" протягом 2021-2023 років можна оцінити позитивно. В 2023 році підприємство отримало чистий прибуток, сума якого зростає протягом всього періоду, що аналізується.

**Динаміка фінансових результатів АТ "Житомирський маслозавод"
за 2021-2023 роки**

Показники	Роки			Відхилення 2023 р, від 2021 р.	
	2021	2022	2023	тис. грн	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2442870,0	2263651,0	2855378,0	412508,0	16,89
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1899982,0	1562642,0	1919636,0	19654,0	1,03
Валовий прибуток (збиток)	542888,0	701009,0	935742,0	392854,0	72,36
Інші операційні доходи	7211,0	67883,0	36782,0	29571,0	410,08
Адміністративні витрати	75114,0	70504,0	93159,0	18045,0	24,02
Витрати на збут	342400,0	324652,0	382717,0	40317,0	11,77
Інші операційні витрати	13204,0	62318,0	30029,0	16825,0	127,42
Фінансовий результат від операційної діяльності	119381,0	311418,0	466619,0	347238,0	290,87
Інші фінансові доходи	23,0	7159,0	8712,0	8689,0	37778,26
Інші доходи	497,0	170,0	794,0	297,0	59,76
Фінансові витрати	45649,0	69081,0	79887,0	34238,0	75,00
Інші витрати	193,0	172,0	58,0	-135,0	-69,95
Фінансовий результат до оподаткування	74059,0	249494,0	396180,0	322121,0	434,95
Витрати з податку на прибуток	14727,0	45689,0	74066,0	59339,0	402,93
Чистий прибуток (збиток)	59332,0	203805,0	322114,0	262782,0	442,90

Джерело: розраховано автором

Система аналізу виробничих запасів є невід'ємною складовою управління на підприємствах, що дозволяє підвищити ефективність виробництва, знизити витрати та оптимізувати використання ресурсів. Вона забезпечує прийняття обґрунтованих управлінських рішень, що позитивно впливають на загальну діяльність підприємства.

3.2. Моделювання системи аудиту виробничих запасів на підприємстві

Сьогодні успішний розвиток підприємства неможливий без забезпечення його достатніми виробничими запасами. Цей чинник сприяє випуску якісної та конкурентоспроможної продукції, що, в свою чергу, дозволяє реалізувати її на внутрішніх і зовнішніх ринках та задовольнити потреби споживачів. Запаси є важливою частиною обігових активів підприємства.

Аудит виробничих запасів вважається однією з найскладніших стадій перевірки звітності підприємства. На сьогодні існує кілька загальноприйнятих методик для проведення аудиту виробничих запасів. Актуальність цієї проблеми полягає у необхідності отримання правдивої та оперативної інформації для управління підприємством і виробничими процесами.

Щоб надати користувачам повну, достовірну та неупереджену інформацію про виробничі запаси, аудит націлений на вирішення наступних завдань:

- перевірка наявності запасів на складах та умов їх зберігання;
- аудит операцій з виробничими запасами, який повинен здійснюватися відповідно до чинного законодавства;
- підтвердження правильного визнання виробничих запасів активами відповідно до НП(С)БО № 9 «Запаси»;
- дотримання умов облікової політики стосовно відображення запасів в обліку та звітності;
- оцінка належного стану складів для зберігання запасів;
- своєчасність і точність реєстрації операцій з руху запасів (надходження, продаж, внутрішнє переміщення);
- перевірка коректності та систематичності проведення переоцінки, уцінки та індексації;
- дотримання всіх норм списання запасів та їх використання у виробництві;
- виявлення можливих незаконних дій щодо переміщення, купівлі виробничих запасів, а також помилок в обліку та звітності [15].

Оперативне управління виробничою діяльністю потребує формування належної інформації, її своєчасного аналізу та прийняття на цій основі актуальних і обґрунтованих рішень. Проте наявність повної, достовірної та неупередженої інформації не гарантує позитивних результатів господарської діяльності підприємства. Тому при ухваленні управлінських рішень важливо використовувати

найсучасніші форми і методи контролю та управління виробничими запасами в аграрному секторі.

На сучасному етапі радикальних реформ в Україні особливого значення набуває питання удосконалення управління. Однією з найважливіших функцій у цьому процесі є аудит. Ефективне управління неможливе без чітко організованої системи аудиту, адже для забезпечення результативності необхідно перевіряти виконання поставлених завдань і визначати реальний стан об'єктів управління. У такому контексті аудит, як самостійна функція управління, виступає інструментом забезпечення зворотного зв'язку, що дозволяє керівництву спостерігати за виконанням прийнятих рішень.

Внутрішній аудит є системою постійного моніторингу та перевірки роботи підприємства, яка має на меті оцінку обґрунтованості та ефективності прийнятих управлінських рішень, а також виявлення проблем для своєчасного інформування керівництва та усунення причин їх виникнення.

Суб'єкти внутрішнього аудиту складають особи або групи, наділені відповідними правами і обов'язками для виконання контрольних функцій щодо об'єктів аудиту.

До суб'єктів внутрішнього аудиту належать:

а) суб'єкти організації: керівник підприємства; власник або підпорядковані йому органи, на яких покладено обов'язок організувати аудиторську діяльність;

б) Суб'єкти здійснення аудиту: працівники підприємства, підпорядковані керівнику; підрозділи адміністративного апарату, яким адміністрація делегувала контрольні функції.

У зв'язку з цим пропонуємо структурувати суб'єкти внутрішнього аудиту акціонерного товариства «Житомирський маслозавод», які відповідають за формування виробничих запасів, наступним чином (рис. 3.3).

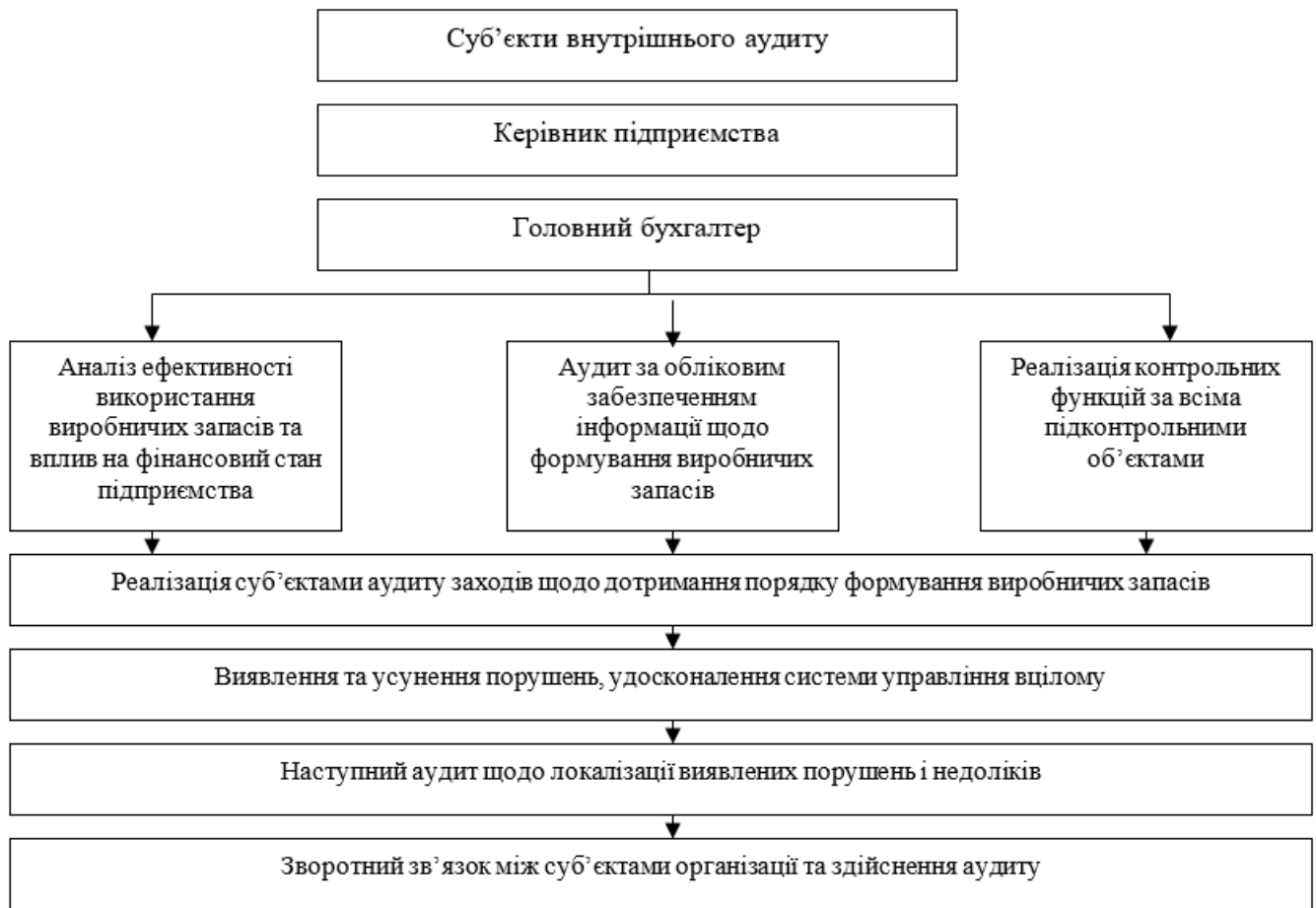

Рис. 3.3. Завдання суб'єктів внутрішнього аудиту за формуванням виробничих запасів в АТ «Житомирський маслозавод»

Джерело: узагальнено автором за [12]

Суб'єктами аудиту виробничих запасів в АТ «Житомирський маслозавод» є керівництво підприємства, адміністрація, а також працівники бухгалтерії, включаючи головного бухгалтера, начальника виробничого відділу, а також начальників відділів постачання і збуту. Функції внутрішнього аудиту покладені на головного бухгалтера.

Оскільки найбільш важливим елементом контрольних операцій, які здійснюють працівники бухгалтерії, є аудит витрат виробництва, а особливо використання виробничих запасів, ми вважаємо важливим виділити основні завдання аудиту. На нашу думку, найбільш суттєвими завданнями є:

1) аудит обґрунтованості відпуску матеріалів відповідно до визначених лімітів;
2) перевірка ефективності використання активів в структурних підрозділах підприємства;

3) встановлення осіб, які відповідають за відпуск матеріалів, а також осіб, відповідальних за витрачання цінностей у процесі видобутку корисних копалин [31].

Аудит, що проводить АТ «Житомирський маслозавод», має охоплювати основні етапи руху виробничих запасів: надходження, формування матеріальних запасів і, що найголовніше, їх використання в виробничому циклі. Аудит використання виробничих запасів у процесі виробництва доцільно проводити в таких напрямках:

1. Аудит документального оформлення відпуску виробничих запасів.
2. Перевірка відповідності фактичного відпуску матеріалів на виробництво встановленим лімітам.
3. Аудит відповідності витрачання матеріалів затвердженим нормам і нормативам.
4. Аудит відходів і повернення невикористаних матеріалів.
5. Аудит правильності віднесення матеріальних витрат на собівартість продукції [33].

Основна мета внутрішнього аудиту виробничих запасів полягає у виявленні відхилень фактичного стану від установлених нормативів, планів та інших характеристик, за якими він має функціонувати, а також у відображенні стану запасів у різних звітах, які максимально точно відображають реальну ситуацію із запасами та логістичними операціями. Ця інформація дозволяє приймати оптимальні управлінські рішення. Формулювання такої мети допомагає уникнути покладання на внутрішній аудит завдань, які не відповідають його специфіці, а також чітко окреслює загальну спрямованість цієї важливої управлінської функції.

3.3. Удосконалення системи аналітичного забезпечення управління виробничими запасами підприємств

Одним із невирішених і недостатньо досліджених аспектів організації внутрішнього аудиту виробничих запасів на основі логістичного підходу є його нормативно-правове регулювання.

Нормативне забезпечення в даному контексті передбачає використання засобів і форм юридичного впливу на працівників підприємства через різні нормативи, такі як посадові інструкції, методичні рекомендації щодо виконання контрольних процедур тощо. Це необхідне для досягнення високої ефективності діяльності суб'єкта господарювання.

Важливо виокремити два рівні нормативного регулювання аудиту: макрорівень, який охоплює державне законодавство, представлене законами України, наказами, постановами, інструкціями, листами та іншими нормативними документами різних міністерств і відомств, і мікрорівень, що представлений внутрішніми документами, розробленими на самому підприємстві.

Однак мікрорівень нормативного регулювання внутрішнього аудиту є недостатньо розробленим і потребує термінового вдосконалення. Це, у свою чергу, необхідно для забезпечення контролю за операціями з виробничими запасами та супутніми логістичними витратами, що виникають під час процесів придбання матеріальних ресурсів.

Для вирішення цієї задачі нами була розроблена модель внутрішнього аудиту операцій з виробничими запасами в умовах застосування логістичного підходу до їх управління (табл. 3.4). Ця модель сприятиме кращому розумінню елементів нормативного забезпечення внутрішнього аудиту, а також дозволить визначити їх роль у діяльності підприємства.

Таблиця 3.4

Модель внутрішнього аудиту виробничих запасів в умовах логістичного підходу до їх управління

Елемент	Характеристика, призначення
Припущення існування внутрішнього аудиту	Існування на підприємстві корпоративної культури, санкціонування повноважень та компетентність суб'єктів внутрішнього аудиту, безперервність його здійснення, незалежність системи аудиту
Напрями внутрішнього аудиту	Оперативний та наступний контроль операцій з виробничими запасами та логістичними витратами
Мета внутрішнього аудиту	Забезпечення заінтересованих користувачів релевантною економічно інформацією про стан бухгалтерського обліку виробничих запасів та логістичних витрат, пов'язаних з їх рухом (поток) на підприємстві
Об'єкти внутрішнього аудиту	Господарські операції з виробничими запасами (надходження, рух, вибуття), а також господарські операції, пов'язані з виникненням логістичних витрат щодо таких запасів (витрати на транспортування, зберігання, страхування, навантажувально-розвантажувальні роботи тощо)
Суб'єкти внутрішнього аудиту	Аудитор як посадова особа, відділ внутрішнього аудиту
Організаційні форми внутрішнього аудиту	Спостереження за порядком оцінки виробничих запасів та логістичних витрат, обліковим відображення відповідних операцій; перевірка здійснених операцій на предмет законності, доцільності та правильності відображення в бухгалтерському обліку та звітності
Функції внутрішнього аудиту	Полягають у перевірці оціночних значень виробничих запасів та логістичних витрат, адекватність господарських операцій з визначеними об'єктами, інші спеціальні перевірки в залежності від вимог керівництва підприємства
Методична база внутрішнього аудиту	Визначення реального стану об'єктів аудиту, співставлення, оцінка та економічний аналіз одержаних в ході перевірки результатів щодо бухгалтерського обліку виробничих запасів та логістичних витрат

Джерело: узагальнено автором

Запропонована модель може стати основою для розробки методики внутрішнього аудиту виробничих запасів та логістичних витрат, що повинна бути зафіксована в нормативних документах, які регулюють внутрішній аудит на підприємстві. Відповідно до цієї моделі виокремлюються три основні рівні системи нормативного забезпечення процесу внутрішнього аудиту: організаційний, кадровий та методичний.

На основі цього ми пропонуємо трирівневу систему нормативного регулювання, яка забезпечує комплексний контроль діяльності суб'єктів аудиту та нагляд за виробничими запасами і логістичними витратами (рис. 3.4).

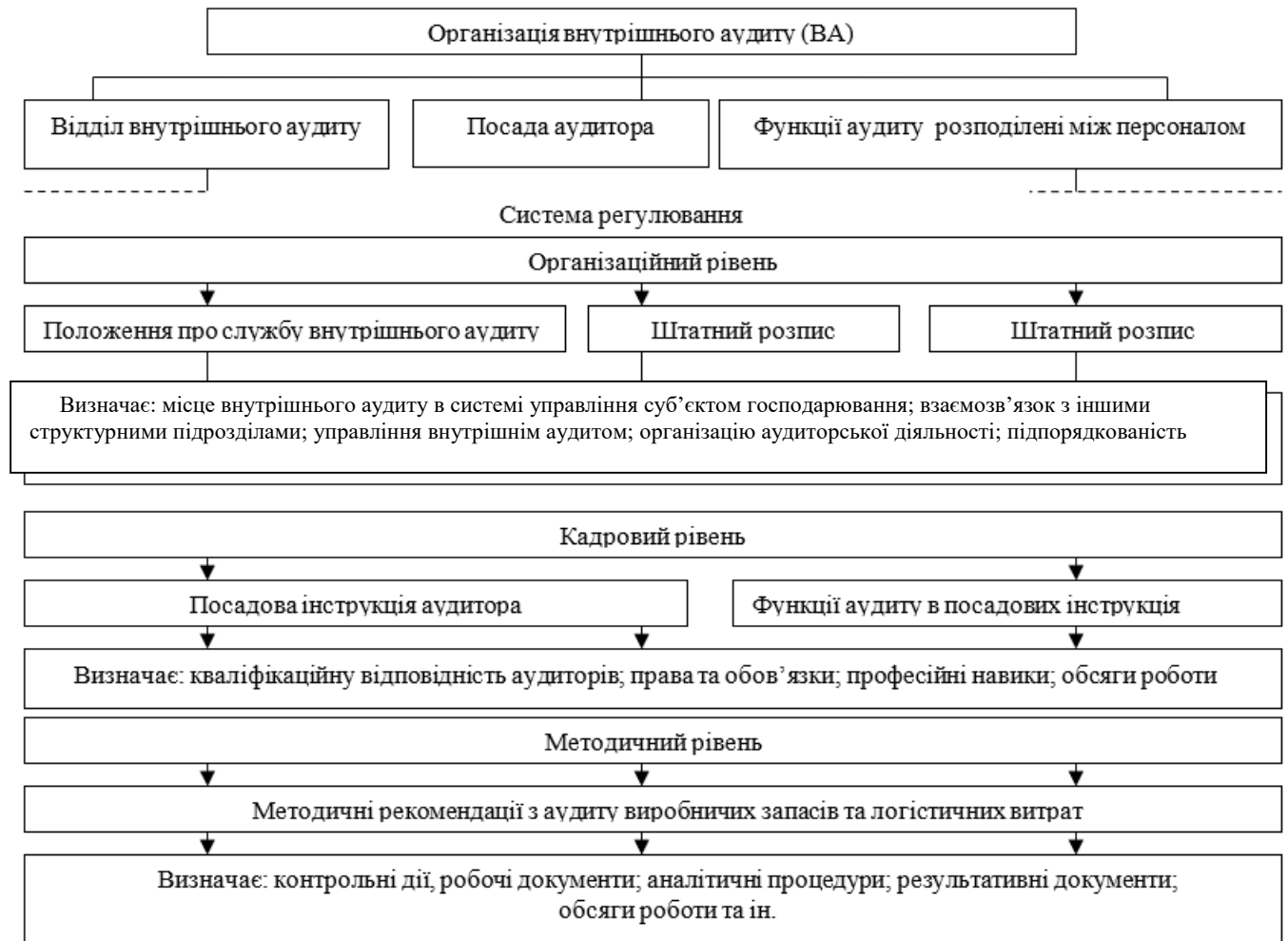

Рис. 3.4. Трирівнева система нормативного регулювання внутрішнього аудиту виробничих запасів

Джерело: узагальнено автором

На кожному рівні системи регулювання внутрішнього аудиту необхідно затверджувати внутрішні нормативні документи, які регламентують виконання процедур аудиту виробничих запасів в контексті логістичного підходу. Розглянемо основні положення таких документів відповідно до елементів окремого рівня нормативного забезпечення.

Якісний внутрішній аудит виробничих запасів можливий лише за умови чіткої специфікації його суб'єктів, що залежить від виконуваних функцій системи аудиту. Функції внутрішнього аудиту слід розподілити серед співробітників (суб'єктів аудиту), які працюють у службі внутрішнього аудиту. Це реалізується через розробку Положення про службу внутрішнього аудиту, яке включає список усіх функцій системи аудиту та їх розмежування між суб'єктами. У цьому Положенні мають бути відображені такі відомості:

1. Роль внутрішнього аудиту в системі управління підприємством та його взаємозв'язок з іншими структурними підрозділами;
2. Організаційні аспекти управління внутрішнім аудитом;
3. Порядок здійснення аудиторської діяльності;
4. Підпорядкованість та інші питання, що сприяють розподілу аудиторських процедур між відповідальними особами за проведення та результати аудиту.

Наступний рівень нормативного забезпечення організації внутрішнього аудиту виробничих запасів в контексті логістичного підходу стосується управління кадрами. На цьому етапі проводиться підбір кваліфікованого персоналу та розробка посадових інструкцій для аудиторів. Ці інструкції повинні містити вимоги щодо кваліфікації аудитора, його компетенцій у сфері логістики, бухгалтерського обліку виробничих запасів і логістичних витрат, а також знань з оподаткування відповідних господарських операцій. У них слід чітко визначити права та обов'язки аудиторів, професійні навички, які вони повинні мати або здобути під час виконання своїх обов'язків, а також обсяги роботи та відповідальність за результати діяльності [34].

На останньому методичному рівні організації внутрішнього аудиту розробляються та формуються методичні рекомендації з аудиту виробничих запасів і логістичних витрат. Ці рекомендації повинні включати перелік аудиторських дій (процедур), пакет робочих документів для фіксації результатів аудиторських процедур, що стосуються перевірки операцій з придбання (надходження та супроводження закупівлі), списання та вибуття виробничих запасів. Також у

рекомендаціях мають бути представлені аналітичні процедури; зразки документів, які відображають результати; порядок аналізу типових ситуацій; а також розроблені форми для представлення керівництву пропозицій щодо покращення управління запасами і оптимізації логістичних витрат.

У процесі розробки методичних рекомендацій з аудиту виробничих запасів, а також виробничих і логістичних витрат, важливо передбачити використання методичних прийомів внутрішнього аудиту. До них належать:

1. Документальний аудит, який включає: формальну перевірку; арифметичну перевірку; нормативно-правову перевірку; взаємну і зустрічну перевірку.

2. Фактичний контроль, що охоплює інвентаризацію виробничих запасів.

Крім того, необхідно зазначити методичні прийоми для отримання та узагальнення результатів аудиту, до яких входять: економічний аналіз; розрахунково-аналітичні та статистичні методи; моделювання; документування результатів, їх групування та систематизація відхилень від запланованих показників; узагальнення результатів аудиту та розробка заходів для усунення недоліків в роботі бухгалтерського обліку та загальної системи управління підприємством.

Отже, розроблена нами модель внутрішнього аудиту виробничих запасів в контексті логістичного підходу, а також трирівнева система внутрішніх нормативних актів, включаючи відповідні документи, надають можливість регулювати дії суб'єктів аудиту. Зокрема, важливими є:

- 1) Положення про службу внутрішнього аудиту, яке окреслює місце цього підрозділу в системі управління підприємством та його взаємозв'язок із іншими структурними підрозділами, такими як департамент логістики та бухгалтерська служба.

- 2) Посадова інструкція аудитора щодо виробничих запасів і логістичних витрат.

Ці елементи забезпечують удосконалення нормативного регулювання внутрішнього аудиту виробничих запасів в умовах логістики та сприяють якісній

організації роботи суб'єкта внутрішнього аудиту у взаємодії з іншими структурними підрозділами підприємства.

Управління виробничими запасами є ключовим аспектом діяльності підприємств, оскільки ефективне управління запасами дозволяє оптимізувати витрати, покращити обслуговування клієнтів та забезпечити стабільність виробничих процесів. У контексті сучасних викликів важливо впроваджувати удосконалення аналітичного забезпечення цього процесу. Ось кілька напрямків, у яких можна проводити покращення:

1. Застосування систем управління даними, таких як ERP (Enterprise Resource Planning), дозволяє автоматизувати процеси обліку і аналізу запасів, зменшуючи ризик людських помилок і підвищуючи ефективність та використання аналітичних платформ та BI (Business Intelligence) інструментів для збору, обробки та аналізу даних, що пов'язані з обсягами запасів, витратами та попитом.

2. Оновлення методик оцінки запасів відповідно до специфіки підприємства та ринку та запровадження системи управління запасами на основі ABC-аналізу для класифікації запасів за їх важливістю.

3. Використання моделей прогнозування попиту, які враховують сезонність, тенденції ринку та історичні дані для точнішого планування закупівель та інтеграція систем активного моніторингу ринку для виявлення змін в попиті та швидкого реагування на них.

4. Розробка ключових показників ефективності, таких як обіг запасів, час обробки замовлень, рівень запасів та витрати на зберігання, для оцінки ефективності управлінських рішень, а також проведення регулярних аудитів та перевірок для виявлення проблем і можливостей вдосконалення в управлінні запасами.

6. Налагодження партнерств із постачальниками для забезпечення гнучкого реагування на зміни в попиті та оптимізації термінів поставок та запровадження спільних програм управління запасами з постачальниками для зменшення витрат і покращення ефективності.

Запровадження цих напрямків удосконалення дозволить підприємствам істотно покращити систему аналітичного забезпечення управління виробничими запасами, що в свою чергу, призведе до збільшення конкурентоспроможності та рентабельності їхньої діяльності.

ВИСНОВКИ

В процесі написання кваліфікаційної роботи було проведено комплексне дослідження, яке дало змогу визначити ключові аспекти управління виробничими запасами, їх обліку та аудиту на молокопереробних підприємствах.

У процесі дослідження було встановлено, що при виконанні аналітичних процедур важливо враховувати економічні аспекти, зокрема бухгалтерський, макроекономічний та мікроекономічний контексти, а також реальну природу виробничих запасів. Саме облікова інформація, що своєчасно надходить до управлінського персоналу, дозволяє здійснювати точні розрахунки та приймати обґрунтовані рішення щодо виробничих запасів. Інформація про облік запасів є невід'ємною складовою інформаційної бази будь-якого господарюючого суб'єкта. Облік запасів становить одну з основних ділянок бухгалтерського обліку на підприємствах та в організаціях, і від якісної організації цього процесу значною мірою залежать точність основних показників діяльності, таких як собівартість і прибуток, оскільки матеріальні витрати зазвичай складають більшу частину їх структури.

Виробничі запаси є критично важливими для безперервності виробництва у молокопереробній галузі. Їх ефективний облік дозволяє забезпечити своєчасне постачання сировини, оптимізувати витрати і знизити ризики дефіциту продукції.

На АТ «Житомирський маслозавод» бухгалтерський облік ведеться централізовано бухгалтерською службою під керівництвом головного бухгалтера за журнально-ордерною формою. Компанія відкриває аналітичні рахунки відповідно до своїх потреб, що забезпечує їх кількість для ефективного управління виробництвом. Один з ключових аспектів організації обліку виробничих запасів полягає в досягненні оптимального рівня запасів для кожної товарної групи, що дозволяє мінімізувати витрати на постачання та зберігання товарів, одночасно максимально задовольняючи попит на них.

Основною метою внутрішнього контролю за виробничими запасами в АТ «Житомирський маслозавод» є виявлення відхилень фактичного стану об'єктів від нормативних і планових характеристик, за якими вони повинні функціонувати, а також забезпечення коректного відображення стану запасів. Це передбачає дослідження порядку документального оформлення та підготовку фінансової звітності, на основі якої можуть ухвалюватися оптимальні управлінські рішення.

Аналітичний облік виробничих запасів ведеться у розрізі найменувань або однорідних груп. Кожна група виробничих запасів може бути поділена за видами, сортами, марками, типами та розмірами. Кожному найменуванню, сорту чи розміру запасів присвоюється коротке числове позначення, яке фіксується у спеціальному реєстрі – номенклатурі цінника. У цьому реєстрі також вказується одиниця виміру та, за можливості, облікова ціна запасу.

Досліджено недоліки існуючого нормативно-правового регулювання, яке стосується обліку та аудиту виробничих запасів на підприємствах молочної промисловості. Визначено потребу в удосконаленні внутрішніх нормативних документів, що регламентують процеси обліку та контролю за запасами.

Внутрішній аудит відіграє вирішальну роль у виявленні та усуненні помилок в обліку запасів. Розроблені рекомендації щодо покращення методики внутрішнього аудиту дозволять підвищити його ефективність та знизити ризики.

Викладені в роботі висновки відкривають можливості для подальших досліджень у сфері обліку та аудиту виробничих запасів, зокрема в контексті впровадження новітніх методик управління та аналізу ефективності використання ресурсів.

Таким чином, структурований підхід до організації обліку та аудиту виробничих запасів на молокопереробних підприємствах може суттєво підвищити їх ефективність, конкурентоспроможність і стійкість до ринкових змін. Реалізація запропонованих рекомендацій дозволить забезпечити більш раціональне використання виробничих ресурсів та сприяти сталому розвитку галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артеменко Н. В. Виробничі запаси: особливості обліку та методичні засади проведення аудиту. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/110.pdf
2. Аудит : підручник / О.А. Петрик та ін. Київ : КНЕУ, 2015. 498 с.
3. Аудиторська палата України. Офіційний сайт. URL: <https://www.apu.com.ua/>
4. Балабан Р. В. Аудит виробничих запасів та аналіз ефективності їх використання. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35540/1/35.pdf>
5. Бухгалтерський облік (для необлікових спеціальностей) : навч. посіб. / Ю. Ю. Мороз, Т. С. Гайдучок, О. М. Дмитренко. Житомир : Рута, 2022. 256 с.
6. Воронцова І. І. Сутність категорії «ресурси»: правовий, економічний та обліковий аспекти. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/61079/58433>.
7. Гайдучок Т. С., Абрамова І. В., Цимбалюк І. С. Роль обліково-аналітичного забезпечення в управлінні запасами підприємств. *Проблеми та перспективи реалізації та впровадження міждисциплінарних наукових досягнень* : зб. наук. праць з матеріалами VII Міжнар. наук. конф., м. Миколаїв, 19 липня, 2024р. / Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця : ТОВ «УКРЛОГОС Груп, 2024. С. 24-27.
8. Гайдучок Т. С., Вітер С. А., Абрамова І. В. Сучасні підходи до оцінки запасів за національними та міжнародними стандартами в системі управління оборотними активами підприємства. *Проблеми сучасних трансформацій. Сер. Економіка та управління*. 2024. № 14. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-14-09-02>
9. Гайдучок Т. С., Вітер С. А., Дем'янишина О. А., Ареп'єва О. В. Фінансовий облік активів : навч. посіб. : у 2 ч. / Житомир : Поліський нац. ун-т, 2024. Ч. I. 360 с.
10. Гамова О. В., Козачок І. А., Ашифіна Т. Ю. Удосконалення обліку

виробничих запасів та оцінка фінансового стану ТОВ "БЗ ЗБВ". URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2018/8.pdf

11. Директива Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2006 року № 2006/43/ЄС “Про обов’язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності, що вносить зміни до Директив Ради 78/660/ЄЕС та 83/349/ЄЕС, і припиняє дію Директиви Ради 84/253/ЄЕС”. URL: https://www.apob.org.ua/?page_id=259

12. Зінченко О. В., Сайко К. І. Аудит виробничих запасів на підприємствах. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/4865/1/20160527IAZ_P108-110.pdf

13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-991#Text>

14. Левченко З. М. Організація бухгалтерського обліку виробничих запасів аграрного підприємства. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 518-521.

15. Макаренко А. П., Ярданова Т. Г. Розробка програми аудиту виробничих запасів. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/11/7.pdf>

16. Методичних рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості : наказ М-ва промислової політики України від 09 лип. 2007 р. № 373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07#Text>

17. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів : наказ М-ва фінансів України від 10 січ. 2007 р. № 2. URL: <https://dtk.com.ua/show/2cid04693.html>

18. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2) «Запаси», редакція від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text

19. Міжнародні стандарти аудиту. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-audit>

20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ М-ва фінансів України від 31 груд. 1999 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ М-ва фінансів України від 27 квіт. 2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : наказ М-ва фінансів України від 20 жовт. 1999 р. №246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>

23. План рахунків бухгалтерського обліку у визначеннях та схемах : навчально-наочний посібник / Ю. С. Цаль-Цалко, Ю. Ю. Мороз, Т. С. Гайдучок [та ін.]. Житомир : Рута, 2019. 212 с.

24. Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755 / Верх. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

25. Подмешальська Ю. В., Зайберт Є. К. Облік виробничих запасів. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/3_2018/71.pdf

26. Подмешальська Ю. В., Скирдова О. А. Бухгалтерський облік та управлінський облік виробничих запасів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 21. С. 94-99.

27. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ М-ва фінансів України від 24 травн. 1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

28. Про інвентаризацію активів та зобов'язань : Положення від 02 верес. 2014 р. №879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

29. Пугаченко О. Б., Фоміна Т. В. Методика аудиту операцій з виробничими запасами. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/42032252.pdf>

30. Регламент Європейського Парламенту та Ради від 16 квітня 2014 року № 537/2014 “Про конкретні вимоги стосовно обов’язкового аудиту суспільно значимих суб’єктів господарювання та який припиняє дію Рішення Комісії 2005/909/ЄС”. URL: https://www.apob.org.ua/?page_id=259

31. Роева О. С. Аудит виробничих запасів підприємства. URL:

<https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/623656>

32. Світові молочні тренди. Спеціальний інформаційно-аналітичний бюлетень, підготовлений агентством Інфагро в рамках серії експертних зустрічей з підтримки та просування експорту молочної продукції в умовах війни. URL: https://export.gov.ua/753-svit_ievropa_ukraina_-_pogliad_z_ies.

33. Сиротюк Г., Сиротюк К. Методичні особливості аудиту виробничих запасів. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Сер. Економіка АПК*. 2015. № 22(1). С. 92-97.

34. Скорба О. А. Організація проведення аудиту виробничих запасів. URL: http://www.rusnauka.com/9_NND_2014/Economics/7_164138.doc.htm

35. Скрипник М. І. Удосконалення організації і методики аудиту виробничих запасів на підприємстві. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2016. Вип. 2-3 (35). С. 378-398.

36. Слободянюк Н. О. Вплив воєнних дій на фінансову та інвестиційну діяльність молокопереробних підприємств України. URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/economics/article/view/2643>

37. Степаненко О. І. Виробничі запаси: їх економічна природа та роль в господарській діяльності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. Вип. 47. С. 108-114.

38. Утенкова К. О. Аудит : навч. посібник. Київ : Алерта, 2011. 408 с.

39. Фабіянська В. Ю. Аудит виробничих запасів: організаційні та методичні аспекти. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5546>

40. Швець Ю. О., Скворцова А. В. Управління оборотними активами підприємств. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/13-2015/29.pdf>

41. Шендригоренко М. Т. Виробничі запаси: нормативно-правове регулювання обліку та пропозиції з підвищення ефективності внутрішнього аудиту. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2019/36-2019/27.pdf>.

ДОДАТКИ